

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus

Draamaleikit lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukena

Niina Hirvonen
Piia Hirvonen

Opinnäytetyö, huhtikuu 2024

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2024
Sosionomikoulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijät
Niina Hirvonen, Piia Hirvonen

Nimeke
Draamaleikit lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukena.

Toimeksiantaja
Liperin kunta

Tiivistelmä

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on mahdollistaa lapselle omien tunteiden, kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Tarkoituksena on myös mahdollistaa kasvattajan ammatillisuuden kehittäminen vuorovaikutustilanteissa, jossa kasvattaja saisi uutta näkökulmaa ja keinoja vaikeasti lähestyttäviin asioihin.

Tavoitteena on saada Liperin kunnan varhaiskasvatukseen perhepäivähoitajille menetelmiä arkeen lapsen ja kasvattajan vuorovaikutuksen tueksi, luovien menetelmien avulla. Tavoitteena on tuoda uutta tietoa perhepäivähoitoon draamaleikeillä, jotka tukevat tavoitteellisuutta toiminnassa.

Opinnäytetyön tuotos on leikkipakki, joka tukee aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta draamaleikkien avulla. Leikkipakki sisältää kuusitoista erilaista draamaleikkiä.

Opinnäytetyön prosessia ohjasi konstruktivistinen malli. Tiedonkeruumenetelminä käytettiin dialogista vuorovaikutusta, perhepäivähoitajien kokemuksia. Opinnäytetyössä on hyödynnetty myös monipuolisesti aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Arviointimenetelminä käytettiin opinnäytetyöpäiväkirjaa, kyselylomaketta, reflektiota, sekä avointa kirjallista palautetta. Perhepäivähoitajia osallistettiin työpaja- sekä ryhmätyöskentelyn menetelminä.

Kieli
suomi

Sivuja 46
Liitteet 3
Liitesivumäärä 11

Asiasanat
varhaiskasvatus, vuorovaikutus, draamakasvatus

THESIS
April 2024
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Authors
Niina Hirvonen
Piia Hirvonen

Title
Drama Games Supporting Interaction between Child and an Adult.

Commissioned by
Liperi Municipality

Abstract

The purpose of this functional thesis is to enable children to express their own emotions, experiences, and thoughts, and to strengthen their self-esteem and self-efficacy. It also aims to facilitate the professional development of educators in interactive situations, where educators would gain new perspectives and strategies for addressing challenging issues.

The aim is to provide family providers in Liperi Municipality's Early Childhood Education with methods to support interaction between a child and educator in daily life, using creative methods. The goal is to introduce new knowledge to family daycare through drama games, which support purposefulness in activities.

The output of the thesis is a play kit that supports interaction between adults and children through drama games. The play kit includes sixteen different drama games.

The thesis process was guided by the constructivist model. Data collection methods included dialogical interaction and experiences of family daycare providers. The thesis also extensively utilized relevant literature on the topic. The evaluation methods included a thesis diary, a questionnaire, reflection, and open written feedback. Family daycare providers were engaged through workshop and group work methods.

Language
Finnish

Pages 46
Appendices 3
Pages of Appendices 11

Keywords
early childhood education, interaction, drama education

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus	6
2.1	Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat	6
2.2	Liperin kunnan varhaiskasvatus	6
2.3	Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys	7
2.4	Kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksessa	9
3	Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa	10
3.1	Lapsen vuorovaikutustaitojen kehittyminen	10
3.2	Vuorovaikutus varhaiskasvatusympäristössä	11
3.3	Lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus	12
3.4	Lapsen minäpystyvyyden ja itsetunnon vahvistaminen	13
4	Luovat menetelmät varhaiskasvatuksessa	14
4.1	Leikki varhaiskasvatuksessa	14
4.2	Luova toiminta varhaiskasvatuksessa	15
4.3	Draama varhaiskasvatuksessa	16
5	Aiemmat opinnäytetyöt	18
6	Opinnäytetyön lähtökohdat	19
6.1	Toimeksiantaja	19
6.2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos	19
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	20
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	20
7.2	Opinnäytetyötä ohjaava malli	21
7.3	Tiedonkeruun menetelmät	22
7.4	Osallistamisen menetelmät	23
7.5	Arvioinnin menetelmät	24
8	Opinnäytetyön prosessi	26
8.1	Aloitus- ja suunnitelmavaihe	26
8.2	Esi- ja toteutusvaihe	27
8.3	Tarkistus- ja viimeistelyvaihe	31
9	Opinnäytetyön tuotos	32
9.1	Draamaleikkejä sisältävä leikkipakki	32
9.2	Tuotoksen arviointi	34
10	Pohdinta	35
10.1	Johtopäätökset	35
10.2	Eettisyys ja luotettavuus	38
10.3	Ammatillinen kasvu ja prosessin arviointi	40
10.4	Hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet	42
	Lähteet	44

Liitteet

Liite 1	Saatekirje perhepäivähoitajille
Liite 2	Palautelomake toiminnallisesta työllasta
Liite 3	Leikkipakki

1 Johdanto

Lasten vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että lapset kokevat tulevansa kuulluksi ja heidän vuorovaikutusaloitteisiinsa vastataan. Lapsen vuorovaikutusta vahvistetaan varhaiskasvatuksessa kannustamalla kommunikointiin toisten kanssa. Kasvattajilta vaaditaan herkkyyttä ja reagointia lapsen ja aikuisen välisissä vuorovaikutustilanteissa. (Opetushallitus 2022, 45.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on mahdollistaa lapselle omien tunteiden, kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Tarkoituksena on myös mahdollistaa kasvattajan ammatillisuuden kehittäminen vuorovaikutustilanteessa, jossa kasvattaja saisi uutta näkökulmaa ja keinoja vaikeasti lähestyttäviin asioihin. Tavoitteena on saada Liperin kunnan varhaiskasvatukseen perhepäivähoitajille menetelmiä arkeen lapsen ja kasvattajan vuorovaikutuksen tueksi, luovien menetelmien avulla. Tavoitteena on tuoda uutta tietoa perhepäivähoitoon draamaleikeillä, jotka tukevat tavoitteellisuutta toiminnassa. Opinnäytetyön tuotos on leikkipakki, joka tukee aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta draamaleikkien avulla.

Opinnäytetyömme on toiminnallinen kehittämistyö. Kohderyhmänä olivat Liperin kunnan varhaiskasvatuksen perhepäivähoitajat ja heidän lapsiryhmänsä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma olivat pohjana toiminnallemme.

Opinnäytetyössä avaamme aluksi varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat. Avaamme myös tietoperustassa opinnäytetyön kannalta merkittäviä käsitteitä, joita ovat vuorovaikutus, leikki ja luovat menetelmät. Tämän jälkeen avaamme opinnäytetyön tarkoituksen, tavoitteen ja tuotoksen sekä prosessin aikana käytetyt menetelmälliset valinnat. Opinnäytetyö eteni konstruktivistisen mallin mukaan. Opinnäytetyön lopussa pohdimme omaa ammatillista kasvua sekä opinnäytetyön prosessin kokonaisuutta. Pohdimme myös opinnäytetyön hyödynnettävyyttä sekä jatkokehittämismahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa.

2 Varhaiskasvatus

2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatuslaki ohjaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista. Laissa säädetään varhaiskasvatuksen tavoitteista sekä lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on valtakunnallinen Opetushallituksen antama määräys. Varhaiskasvatussuunnitelma on kokonaisuutena kolmitasoinen. Kokonaisuuden muodostaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan laaditaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat, jonka mukaan varhaiskasvatusta toteutetaan. (Opetushallitus 2022, 9; Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

Varhaiskasvatus on tärkeä vaihe lapsen kasvussa ja sen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista sekä toteuttaa tasa-arvoista koulutuksellisuutta. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on luoda tasavertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kehitykselle, kasvulle ja oppimiselle. Varhaiskasvatuksen järjestämisen tukeminen ja ohjaus, toteuttaminen ja kehittäminen sekä laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteuttaminen on varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tehtävä. Pedagogiikka painottuu varhaiskasvatuksen muodostamassa suunnitelmallisessa, tavoitteellisessa, opetuksellisessa ja kasvatuksellisessa kokonaisuudessa. (Opetushallitus 2022, 9–10; Varhaiskasvatuslaki 540/2018.)

2.2 Liperin kunnan varhaiskasvatus

Liperin kunnassa varhaiskasvatusta järjestetään eri toimintamuodoissa. Toimintaa järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä avoimessa varhaiskasvatustoiminnassa. Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden perusteet ohjaavat toimintaa. Toiminnan tavoitteita muokataan ja

täsmennetään, huomioiden varhaiskasvatuksen toimintamuoto sekä niiden ominaispiirteet. Yleisin toimintamuoto Liperin varhaiskasvatuksessa on päiväkoti, jossa toiminta on ryhmämuotoista. (Liperin kunta 2022, 12–13.)

Varhaiskasvatuksessa laaditaan lain määräämät varhaiskasvatussuunnitelmat, joita ovat valtakunnallinen, paikallinen sekä ryhmän varhaiskasvatussuunnitelma. Ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman pohjana ovat lasten varhaiskasvatussuunnitelmat. Perhepäivähoidossa laaditaan yhteinen vuosisuunnitelma, joka korvaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelman. Liperin kunnassa, varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa, on huomioitu kunnan oma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon lapsen etu, ja kaikkia lapsia kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. (Liperin kunta 2022, 1–3.)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lapsen taiteellista kokemista sekä itsensä ilmaisemista eri menetelmin. Ilmaisun monet muodot ovat osa varhaiskasvatuksen eri oppimisen alueita, jotka ohjaavat pedagogisen toiminnan suunnittelua ja toteuttamista, yhdessä lasten kanssa. Leikki on varhaiskasvatuksen keskiössä, jossa draamaa voidaan yhdistää leikin juonen kehittämisessä ja leikkiympäristön rakentamisessa. (Liperin kunta 2022, 84, 91.)

Liperin kunnassa perhepäivähoitajat toteuttavat varhaiskasvatusta omassa kodissaan, pienessä ryhmässä. Perhepäivähoitajien tavoitteellista toiminnan suunnittelua ja toteuttamista tukevat pedagoginen johtaminen sekä toiminnan ohjaus. Oman ryhmän pedagogisesta toiminnasta vastaavat perhepäivähoitajat. (Liperin kunta 2022, 13.)

2.3 Varhaiskasvatuksen pedagoginen viitekehys

Varhaiskasvatuksessa laaja-alainen osaaminen kattaa tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden sekä tahdon kokonaisuuden, jotka luovat pohjaa lapsen laaja-alaiselle osaamiselle. Laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueita on kuusi, joihin on erikseen määritelty varhaiskasvatuksen tehtävät. Varhaiskasvatuksessa

laaja-alainen osaaminen tukee ja kehittää lapsen kasvua yksilönä ja yhteisön jäsenenä. Tietoa, taitoa sekä osaamisen kehittymistä tarvitaan jo varhaislapsuudessa, joka etenee läpi elämän. Laaja-alaista osaamista tukee varhaiskasvatuksessa toteutettava laadukas pedagoginen toiminta (kuvio1). Oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen tukeminen, vaikuttavat laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen. (Opetushallitus 2022, 25–26.)

Kuvio 1. Pedagoginen viitekehys (Opetushallitus 2022, 40).

Varhaiskasvatussuunnitelman haltuunotto sekä näkemys toiminnan toteuttamisesta, tukee laaja-alaista oppimista varhaiskasvatuksessa. Laaja-alainen osaaminen tapahtuu leikkiessä, jossa mahdollistuu lapsen tutkiminen, kokeilu, pohtiminen, päättely sekä ratkaisujen löytäminen ongelmiin. Laaja-alaista oppimista leikissä tukee monipuolinen leikkiympäristö sekä aikuisen tietoinen ohjaus leikissä. Varhaislapsuudessa opitut ajattelun sekä oppimisen taidot, tarjoavat parhaat mahdolliset lähtökohdat elämälle. (Liperin kunta 2022, 27.)

Opetushallituksen (2022, 44) mukaan varhaiskasvatuksen keskeiset tavoitteet sekä sisällöt nousevat oppimisen eri alueista. Oppimisen eri alueet ohjaavat pedagogisen toiminnan suunnittelua, ja toteuttamista yhteistyössä lasten kanssa.

Lapsen mielenkiinnon kohteet sekä osaaminen huomioidaan toiminnan suunnittelussa, eri aihepiirejä yhdistäen ja soveltaen. Oppimisen eri alueet monipuolisuudellaan, mahdollistavat lapselle uusia oppimisen kokemuksia. Oppimisen alueet ovat jaoteltu viideksi eri kokonaisuudeksi, jotka mahdollistavat ilmiöiden sekä asioiden laaja-alaisen tutkimisen. Oppimisen eri alueet ovat Kielten rikas maailma, Ilmaisun monet muodot, Minä ja meidän yhteisömme, Tutkin ja toimin ympäristössäni sekä Kasvan, liikun ja kehityn. Liperin varhaiskasvatussuunnitelman (2022, 87) mukaan lapset tarvitsevat tulevaisuudessa moninaisia taitoja. Lapsen oppimisen prosessia tarkasteltaessa, ajatuksen on suunnattava kohti tulevaisuutta.

2.4 Kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksessa sisältää kaikki varhaiskasvatuksessa tapahtuvat hetket perustoiminnoista ohjattuihin toimintoihin sekä juhliin ja retkiin. Kasvattajien työssä näkyvät varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet erilaisissa tilanteissa ja toiminnoissa koko päivän. Kokopäiväpedagogiikassa luodaan toimintarakenne, joka on kokonaisvaltaista pedagogista toimintaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet huomioiden. Varhaiskasvatuksessa kaikki toiminta on pedagogista, kuten leikki, ruokailu ja ulkoilu. Kokopäiväpedagogiikassa toteutuvat laaja-alaiset oppimiskokonaisuudet. Kasvattajat suunnittelevat toiminnan tukemaan lapsen oppimista. Toiminnassa jokaisella on oikeus osallisuuteen sekä mahdollisuus vaikuttaa omaan toimintaan. Pedagogisen toiminnan lopputuloksena tapahtuu oppiminen. (Liperin kunta 2022, 75, 121; Lämsä 2021, 80.)

Perhepäivähoitajat ovat ammattilaisia toimiessaan pienryhmän kanssa. Toiminnassa perhepäivähoitajat huomioivat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen. Pedagogiikka on työn keskiössä. Toiminta mukautuu lasten iän, tilanteen ja tarpeiden mukaan. Perhepäivähoidossa perusryhmä on aina pieni, joten opeustilanteet voivat olla ryhmäkohtaisia tai yksilöllisiä. Olennaista perhepäivähoidon varhaiskasvatuksessa ovat osallisuus ja kokonaisvaltaisuus. Pedagogiikka rakentuu leikistä, yhteisestä osallisuudesta, perushoidosta, monipuolisesta

oppimisesta ja laadukkaasta vuorovaikutuksesta. Perhepäivähoitajat kohtaavat muita lapsia ja hoitajia esimerkiksi luontoretkillä sekä leikkipuistoissa, jolloin ryhmä suurenee. Perhepäivähoidossa oppimisympäristö on monipuolinen, sisältäen kotiympäristön sekä lähiympäristön tarjoamat elämykset. (Halli, Kataja, Tarkka & Välimäki 2022, 250–261.)

3 Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa

3.1 Lapsen vuorovaikutustaitojen kehittyminen

Varhaiskasvatuksessa lapsen kielenkehitystä sekä vuorovaikutusta tuetaan, toteuttamalla eri oppimisen alueita eri tavoin. Lapsen kielenkehityksen tukeminen kytkeytyy vuorovaikutustaitojen kehittymiseen. Kielen avulla lapsi ilmaisee itseään sekä toimii vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Sanavaraston ja kielellisen muistin laajetessa, lapsen kielellinen ilmaisu laajenee. Lapsen vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta, lapsen kuulluksi tuleminen sekä aloitteisiin vastaaminen on merkittävää. Kannustaminen erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, tukee lapsen vuorovaikutuksen kehitystä. (Opetushallitus 2022, 44–46.)

Pieni lapsi havainnoi ja on kiinnostunut ympäristöstään syntymästään asti. Pieni lapsi on vuorovaikutuksessa aluksi vanhempiansa ja ympäristönsä kanssa. Lapsi tutkii aluksi ympäristöään eri aisteilla sekä ilmaisee itseään ja tunteitaan erilaisin keinoin. Lapsi on vielä riippuvainen aikuisen hoivasta, jonka vuoksi vuorovaikutus on erityisen tärkeää. Useat vuorovaikutuskokemukset, tukevat lapsen vuorovaikutuksen kehitystä. Lapsen temperamentti, läheisten ihmisten ominaisuudet sekä heidän tapansa olla vuorovaikutuksessa, ratkaisevat millaisia vuorovaikutussuhteita lapsen ja läheisten välille rakentuu. Myönteiset ja hyödylliset kokemukset vuorovaikutuksessa, tukevat vuorovaikutuksen kehitystä lapsella. Lapsen aktiivinen ja omaehtoinen vuorovaikutus luo perustan lapsen kielenkehitykselle. Lapsen kyvyt vuorovaikutuksessa muuttuvat vähitellen tavoitteellisemmaksi sekä tietoisemmaksi toiminnaksi. (Koivula & Laakso 2017, 108–112.)

3.2 Vuorovaikutus varhaiskasvatusympäristössä

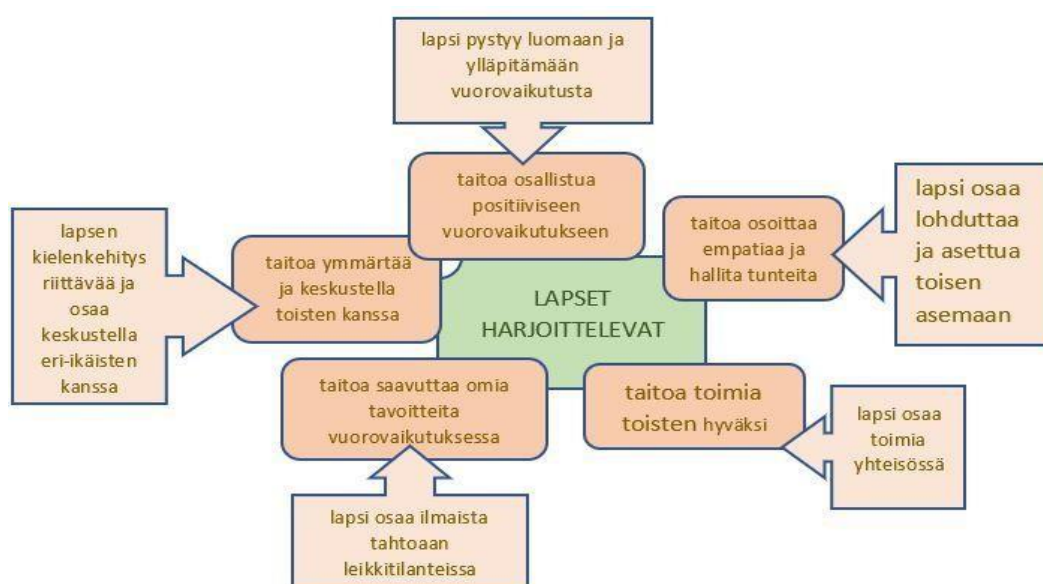
Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea tavoitteellisesti lasten sanallisen, kuvallisen, käsityöllisen, musiikillisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä. Sanallinen ja kehollinen ilmaisu tukee lapsen mielikuvitusta, joka tuo lapsen ajatukset sekä kokemukset näkyväksi. Itsensä ilmaiseminen edistää lapsen sosiaalisia taitoja, myönteistä minäkuvaa sekä oppimisedellytyksiä. Opetushallitus (2022 47–48.) Liperin kunnan varhaiskasvatuksessa eri oppimisen alueet tukevat lapsen itsensä ilmaisua ja vuorovaikutustaitoja. Oppimisen eri alueet, kuten kielten rikas maailma sekä ilmaisun eri muodot tukevat monipuoliseen luovaan ilmaisuun sekä vastavuoroiseen vuorovaikutukseen varhaiskasvatusympäristössä. (Liperin kunta 2022, 89–92.)

Lasten kielen kehitystä ja vuorovaikutustaitoja tuetaan varhaiskasvatuksen arjessa. Vuorovaikutusta tuetaan erityisesti leikissä ja päivän eri toiminnoissa. Vertaisryhmässä vuorovaikutuksen harjoittelu mahdollistaa tasavertaisen ja haastavan oppimisympäristön erilaisten taitojen oppimiseen. Positiiviset vuorovaikutussuhteet sekä tunnekokemukset tukevat lapsen oppimista ryhmässä. Vuorovaikutustaidot vaikuttavat kokonaisvaltaisesti lapsen hyvinvointiin, toimintakykyyn ja identiteettiin. Kasvattajat luovat arvostukseen, luottamukseen sekä kunnioitukseen pohjautuvaa ammatillista vuorovaikutusta osana toimintakulttuuria. (Liperin kunta 2022, 1, 21, 31, 49.)

Koivulan & Laakson (2017, 121–122) mukaan kasvattajan sensitiivisyys sekä vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle. Lapset ovat päiväkodissa vuorovaikutuksessa toisten kanssa toistuvasti, jolloin vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisia suhteita luonnollisesti opitaan toisilta. Vuorovaikutusympäristön rakentaminen lapsen tarpeita vastaaviksi, tukee ja rohkaisee lapsen toimintaa. Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutuksella on olennainen merkitys arjen eri toiminnoissa. Hyvä ammatillinen vuorovaikutus koostuu eri ominaisuuksista, kuten molemminpuolisesta kunnioituksesta, kuuntelemisesta ja ymmärtämisestä sekä asiakaslähtöisyydestä. Vuorovaikutus taitoja opitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Vuorovaikutus on keskeinen käsite sosiaalisessa ympäristössä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 159–160.)

3.3 Lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus

Lasten keskinäinen sekä lapsen ja aikuisen välinen vuorovaikutus on toiminnan perusta varhaiskasvatuksessa. Lämmin ja keskinäinen vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä, tukee luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä. Liperin kunnan varhaiskasvatuksessa toteutetaan pienryhmätoimintaa, joka mahdollistaa kokonaisvaltaiseen vuorovaikutukseen lapsen ja kasvattajan välille (kuvio2). Hyvät vuorovaikutustaidot mahdollistavat onnistuneen vuorovaikutuksen ryhmässä. (Liperin kunta 2022, 1, 65.)

Kuvio 2. Vuorovaikutus (Liperin kunta 2022, 53).

Ryhmässä tapahtuvaan vuorovaikutukseen on tärkeää kiinnittää huomiota, jossa tapahtuu lasten keskinäistä sekä henkilöstön ja lasten välistä vuorovaikutusta. Henkilöstön on tärkeää kiinnittää huomiota omiin asenteisiinsa, kommunikointitaitoihinsa sekä työympäristönsä rakenteellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin. Merkittävää on, että jokainen lapsi tulee huomioon otetuksi ja mahdollistaa heille vuorovaikutus ja osallistuminen. Yhteisen toiminnan kautta vahvistetaan vuorovaikutusta, joka tukee lapsen oppimista. Vuorovaikutus näkyy lapsen ja aikuisen välillä, sanallisen viestinnän lisäksi myös kehollisesti. Eleet ja kehon viestit voivat ilmaista moninaisia asioita, lapsen ja aikuisen keskinäisessä vuorovaikutuksessa. (Kangas, Lastikka & Karlsson 2021, 87–88.)

Arjen vuorovaikutustilanteissa lapsi ja aikuinen välittää paljon erilaisia tunteita ja tietoa toisilleen, joista vuorovaikutussuhde rakentuu. Lapsi ilmaisee tunteitaan ja tarpeitaan moninaisin tavoin aikuiselle. Lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen muodostumiseen vaikuttaa esimerkiksi, lapsen yksilölliset piirteet, kuten temperamentti. Myös aikuisen tapa olla vuorovaikutuksessa lapsen kanssa, vaikuttaa vuorovaikutuksen muodostumiseen. (Koivula & Laakso 2017, 116–118.)

Perhepäivähoitajan antamalla esimerkillä, lapset oppivat toista arvostavan ja kunnioittavan vuorovaikutuksen tapoja. Perhepäivähoitajan onkin tärkeää säännöllisesti arvioida omaa vuorovaikutustaan suhteessa lapsiin. Perhepäivähoitajissa vuorovaikutuksen on oltava välittävää, hellää, lämmintä, vastavuoroista ja lasta kunnioittavaa. Perhepäivähoitajan on oltava aidosti läsnä, pysähtyä kuuntelemaan ja kuulemaan lasta. Toiminnan suunnittelun lähtökohtana on kiinnostus lapsen mielipiteistä, ajatuksista sekä lapsen mielenkiinnon kohteista. (Halli ym. 2022, 250–261.)

3.4 Lapsen minäpystyvyyden ja itsetunnon vahvistaminen

Minäpystyvyydellä tarkoitetaan yksilön käsitystä omista kyvyistään suoriutua tietyistä tilanteesta tai tehtävästä. Minäpystyvyyden muodostuminen edellyttää, että lapsen vahvuudet tunnistetaan. Lapsen minäpystyvyyteen vaikuttaa myönteisesti onnistumisen kokemukset, saatu palaute ja tuki sekä toisten mallien avulla saadut kokemukset. (Vellonen & Äikäs 2017 191–192.)

Liperin kunnan varhaiskasvatussuunnitelman (2022, 71) mukaan pedagogisen toiminnan perustana on positiivinen pedagogiikka. Pedagogiikassa painotetaan vuorovaikutusta, kasvattajan läsnäoloa, toimintaympäristöä sekä lapsen vahvuuksia. Lasten myönteiset tunteet sekä vahvuudet huomataan ja niitä vahvistetaan varhaiskasvatuksessa. Huomioimalla lapsen vahvuuksia, lapsen itsetunto vahvistuu. Itsetunnon vahva ihminen tuntee itsensä hyvin. Hänen käsityksensä itsestään on positiivinen, vaikka hän tiedostaa ja hyväksyy omat heikkoutensa. Lapsen heikko itsetunto voi näkyä hänen käyttäytymisessään.

Itsetunnoltaan heikko lapsi voi olla arka ja pelokas sekä sosiaaliset tilanteet voivat olla hänelle haastavia. Heikko itsetunto voi näkyä myös häiritsevänä käyttäytymisenä ja luottamuspulana toisiin ihmisiin. (Aho 1996, 10, 24.)

Lapsen rakentaessa itsetuntoaan on kasvattajan rooli tärkeä. Kasvatuksen edellytyksenä on, että aikuinen tuntee lapsen. Kasvattajan tulisi tietää, missä kehitysvaiheessa lapsi on ja millainen vuorovaikutus on juuri sopivaa kyseiselle lapselle. Itsetunnon vahvistaminen vaatii turvallisen ilmapiirin. Lapsen täytyy saada olla aidosti oma itsensä, ilman pelkoa vähättelystä tai nöyryytyksestä. Kasvattajan tulisi olla lapselle auttajana ja tukijana. Palautteella voidaan vaikuttaa paljon lapsen itsetuntoon. Positiivinen palaute tulisi antaa aina ensin. Seuraavaksi kerrotaan mahdollisista virheistä tai korjattavista asioista ja lopuksi vielä palataan positiivisiin palautteisiin. Näin palautetta ei koeta epämiellyttävänä. (Aho 1996, 48–53.)

4 Luovat menetelmät varhaiskasvatuksessa

4.1 Leikki varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen (2022, 33) mukaan leikkiin kannustava toimintakulttuuri on koettu merkitykselliseksi lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Henkilöstön tehtävänä on luoda hyvät leikin edellytykset, kehittämällä toimintaympäristöjä sekä leikkiä edistäviä toimintatapoja. Tärkeää on mahdollistaa lapsille ja henkilöstölle yhdessä tekemisen ja leikin ilo. Kekseliäisyys, ilmaisu ja luovuus sekä mielikuvituksen hyödyntäminen, ovat yhteisössä merkityksellistä leikin tukemiseksi. Tärkeää on, että lasten leikit mahdollistavat erilaisille kokeiluille, elämyksille sekä leikkialoitteille. Varhaiskasvatuksessa laaja-alainen osaaminen täyttyy parhaiten lapsen leikissä. (Liperin kunta 2022, 27).

Leikin tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen kasvu, kehitys ja hyvinvointi ja oppimisen edistäminen. Lapsi alkaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa kiinnostua leikistä ja leikkiä pieniä hetkiä toisten lasten kanssa. Kaikille lapsille yhdessä

oppiminen ja leikkiminen ovat merkittäviä hetkiä lapsuudessa. Leikki motivoi lasta ja leikin kautta lapset harjoittelevat elämässä tarvittavia taitoja. Leikki on muutakin kuin leikkimistä. Leikissä ja arjen eri toiminnoissa, lapsen kielenkehitys sekä vuorovaikutustaidot kehittyvät. (Liperin kunta 2022, 1, 21.)

Leikki on lapsen omaehtoista toimintaa sekä luontainen tapa toimia. Lapsi alkaa leikkimään oman ajatuksen pohjalta, joka mahdollistaa omien rajojen ja kykyjen kokeilemisen. Leikkiin vaikuttavat lapsen mielenkiinnonkohteet, kokemukset sekä kehittymässä olevat taidot. Liperin kunta (2022, 84–85.) Leikki korostuu moninaisena toimintana varhaiskasvatuksessa. Lapset kopioivat ympärillä olevaa toimintaa ja muokkaavat sitä usein leikeissään. Lasten leikeissä näkyvät usein aikuisten roolit sekä erilaisia käyttäytymismalleja ja piirteitä toisilta. Näiden myötä lapsi harjoittelee myös erilaisia asenteita ja sosiaalista vuorovaikutusta. Leikkiin kuuluu luontaisesti hassuttelua tai vailla päämäärää olevaa toimintaa. Leikki voi olla lapsen omaehtoista toimintaa, jossa aikuisen rooli on enemmänkin sivusta seuraaja tai havainnoija. Omaehtoisen leikin tueksi tarvitaan myös pedagogisesti tuettua leikkiä, joka tukee lapsen erinäisiä taitoja. (Kangas ym. 2021, 62–63.)

4.2 Luova toiminta varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen (2022, 27) mukaan laaja-alainen osaaminen varhaiskasvatuksessa tukee lapsen moninaisia taitoja, kuten vuorovaikutus- ja ilmaisutaitoja. Varhaiskasvatuksessa lapsi käyttää kieltä moninaisemmin leikkiessään, jolloin hän pääsee ilmaisemaan itseään luovasti. Lapsella on joka päivä oikeus monipuoliseen luovaan ilmaisuun. Lapsia innostetaan kokeilemaan erilaisia ilmaisutapoja. (Liperin kunta 2022, 91.) Varhaiskasvatuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on luovuuden kehittäminen. Luova ilmaisu edistää lapsen psyykkistä hyvinvointia. Luova ilmaisu antaa lapselle turvallisen tavan purkaa itseään ja tunteitaan. Kasvattaja voi lisätä lapsen luovuutta laajentamalla lapsen kokemuksia. Lapsi pystyy työstämään kokemuksiaan sitä paremmin, mitä enemmän hän näkee, kokee ja kuulee. Luovuutta on, kun lapsi yhdistelee, muuntaa, kuvittelee

ja luo jotakin uutta. Yhteisöllisen vuorovaikutuksen edistäjänä pidetään luovuutta. (Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki 2014, 30–32.)

Luova toiminta on kokonaisvaltaista, jossa tunteet, mielikuvat, tietoisuus ja taidot yhdistyvät koettuun todellisuuteen. Luovan ilmaisun avulla tunteet, mielikuvat, muistot ja ajatukset muuttuvat todelliseksi. Ympäristö ja ilmapiiri vaikuttavat luovuuteen. Luovuus tarvitsee turvallisuutta, tilaa, aikaa sekä erilaisuutta kunnioittavaa ilmapiiriä, jossa on mahdollisuus ilmaista itseään erilaisin menetelmin. (Airaksinen, Karkkulainen, Ala-Vannesluoma, Pirhonen & Kastu 2015, 10–11.)

Lapselle leikki on perusta luovalle toiminnalle. Kun lapsi leikkii, kehittyy hänen fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset taidot. Lapsen leikissä näkyvät asiat ovat merkityksellisiä. Pienempien lasten leikki toteutuu isomman lapsen kanssa. Isompia lapsia puolestaan houkuttelee sääntöleikit. Leikkiä voi hyödyntää menetelmänä ja välineenä kasvatuksessa, sillä lapset oppivat leikin edetessä. Aikuisen tehtävänä on mahdollistaa leikki, tarjoamalla turvallisuutta, tilaa ja aikaa. Yhteisleikin onnistumisen edellytyksenä on osallistujien yhteinen käsitys leikin säännöistä ja toiminatavoista. Kasvattaja voi rikastuttaa leikkiä erilaisilla elementeillä, kuten roolivaatteet, erilaiset esineet tai uudenlaiset tilajärjestelyt. (Airaksinen ym. 2015, 11–12.)

4.3 Draama varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea tavoitteellisesti ilmaisun monien muotojen kehittymistä. Näihin kuuluvat musiikillinen, kuvallinen, käsityöllinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu. Ilmaisun monet muodot tukevat lapsen oppimisedellytyksiä, sosiaalisia taitoja, myönteistä minäkuvaa, sekä valmiuksia ymmärtää ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Draaman, tanssin ja leikin avulla rohkaistaan lapsia sanalliseen ja keholliseen ilmaisuun. Tavoitteena on mahdollistaa monipuolinen kielellinen ja kehollinen kokeminen sekä ilmaisu ja viestintä. (Opetushallitus 2022, 45–48.)

Draamakasvatus pienelle lapselle on ohjattua leikkiä, jossa on tavoitteet pedagogiselle sekä taidepedagogiselle toiminnalle. Draamakasvatus on lasten omaehtoista leikkiä tai tavoitteellista toimintaa, joka pohjautuu taidekasvatukseen. Draamakasvatus antaa lapselle uusia elämyksiä ja kokemuksia. Draamassa lapsen leikki ja lapsen erilaiset kokemukset antavat sisältöä draaman toteuttamiseen leikissä. Draama voidaan jakaa varhaiskasvatuksessa eri osa-alueisiin, kuten draamaleikkiin, ilmaisuleikkituokioihin, prosessidraamaan, forum- teatteriin, draamaseikkailuihin sekä esittävään draamaan. Draamaa voi toteuttaa varhaiskasvatuksessa eri arjen tilanteissa. Draamassa opitaan kokemuksen kautta, jossa tunteilla ja empatialla on keskeinen tehtävä. Draamakasvatus vahvistaa lapsen erilaisia taitoja, kuten itsetuntoa, kielellisiä taitoja, mielikuvitusta sekä sosiaalisia taitoja. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 9.)

Draamakasvatuksessa kuvitellut roolit ja todellisuus ovat keskipisteenä leikissä. Leikkiminen tapahtuu ryhmässä ilman yleisöä. Kasvattajan tehtävä on olla aloitteen tekijä sekä roolimallina oleminen. Kasvattajan vastuulla on ottaa leikissä huomioon lapsen tarve oppia mielikuvituksen kautta sekä mahdollistaa lapselle uusia näkökulmia draaman avulla. Draaman leikkisyys antaa mahdollisuuden käsitellä vaikeita aiheita, kuten kiusaaminen ja erilaisuus. (Toivanen 2009, 30–35.)

Draamaleikkejä voi toteuttaa varhaiskasvatuksessa spontaanisti arjen eri tilanteissa tai etukäteen valmistellen. Lapsen huomion siirtäminen toisaalle, odotteluleikit sekä siirtymätilanteet arjessa ovat oivallisia hetkiä spontaaniin draamaleikkiin. Varhaiskasvatuksen arjessa tarvitaan kykyä havaita tilanteita, jolloin spontaani draama on pedagogisesti perusteltua. Ohjatussa draamaleikissä leikkiympäristön rakentamisella sekä eri materiaaleja hyödyntäen, pystyy käsittelemään lapsen kanssa moninaisia aiheita, kuten ihmissuhteet. (Martinez-Abarca & Nurmi 2015, 38–42.)

Lapsi voi olla osallinen draamakasvatuksessa, vaikka ei näkyvästi osallistuisikaan toimintaan. Osallistuminen draamaan voi näkyä osallistujissa hyvin eri tavoin. Osallistumisen tapoja on neljä erilaista; puhuja, käsittelijä, tarkkailija ja kuuntelija. Kasvattajan on mahdollistettava kaikille osallistuminen yksilöllisesti.

Kasvattajan on tärkeä huomioida hiljaiset pohtijat, jotka saattavat kokea draamatyöskentelyn aktiivisia osallistujia voimakkaammin. (Keskinen & Virtanen 2022, 119–131.)

5 Aiemmat opinnäytetyöt

Känkänen (2013) on tehnyt tutkimuksen, jossa käy ilmi, että hyvinvoinnin kokemukset ovat lisääntyneet taidelähtöisten menetelmien avulla. Ihmisten välinen kommunikointi ja ilmaisutaito ovat vahvistuneet taidelähtöisten menetelmien myötä. Taiteen on uskottu vapauttavan vuorovaikutusta, joka on antanut hyvän lähtökohdan tunteiden ilmaisuun sekä rohkeutta omien merkittävien asioiden esille tuomiseen. Ympäristön ja ilmapiirin on oltava turvallinen, jossa erilaisia asioita pystytään avaamaan ja käsittelemään. Se myös vahvistaa lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta ja luottamuksen syntyä. (Känkänen 2013, 34, 66–67.)

Tarkoituksena on ollut saada ammatillisen kehittymisen kannalta taidelähtöiset menetelmät vakiinnutettua arjen toimintaan sekä ymmärrys taidelähtöisten menetelmien vaikutuksesta arjen toiminnassa. Työyhteisön sitoutuminen sekä yhteistyö on toiminnan jatkuvuuden takaaja. Taidetta voi hyödyntää eri sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa eri yhteyksissä, jossa tarvitaan kokeilunhalua, ammatillisuutta sekä avoimuutta. (Känkänen 2013, 114–115.)

Järvimäen & Pirisen (2017) opinnäytetyössä selvitettiin luovien menetelmien vaikutusta ihmiseen. On todettu, että luovilla menetelmillä on vaikutusta ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Todettiin myös, että taide voi tuoda erilaisia tunteita, jotka tulevat näkyväksi toiminnan aikana. Toiminnallisen tekemisen kautta pystytään käsittelemään erilaisia asioita, joka tukevat ihmisten välistä vuorovaikutusta. (Järvimäki & Pirinen 2017, 20.)

Hätinen (2020, 11) kertoo opinnäytetyössään, että kasvatustyö varhaiskasvatuksessa sisältää tiiviisti omalla persoonalla työskentelyä. Merkittävää on

vuorovaikutustaitojen kehittäminen. Panostamalla laadukkaaseen vuorovaikutukseen, pedagoginen toiminta on laadukasta ja vaikuttaa lapsen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Vuorovaikutussuhteita tukemalla lapsen kokonaisvaltainen kehitys vahvistuu sekä hänen sosiaaliset suhteensa ympäristössä rakentuvat.

6 Opinnäytetyön lähtökohdat

6.1 Toimeksiantaja

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana oli Liperin kunnan varhaiskasvatus. Liperin kunnassa järjestetään varhaiskasvatusta eri toimintamuodoissa. Yksi toimintamuodoista on perhepäivähoito. Liperin kunnassa työskentelee kahdeksan perhepäivähoitajaa. Toimeksiantajan edustajana ja yhteyshenkilönä opinnäytetyömme osalta toimivat varhaiskasvatuksen johtaja sekä perhepäivähoitajien esihenkilö. Lähdimme tarkentamaan yhteyshenkilöltä, mihin luovien menetelmien osa-alueeseen perhepäivähoitajat toivoisivat erityisesti tukea. Perhepäivähoitajilta nousi toiveeksi draamakasvatus.

6.2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on mahdollistaa lapselle omien tunteiden, kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Tarkoituksena on myös mahdollistaa kasvattajan ammatillisuuden kehittäminen vuorovaikutustilanteessa, jossa kasvattaja saisi uutta näkökulmaa ja keinoja vaikeasti lähestyttäviin asioihin. Tavoitteena on saada Liperin kunnan varhaiskasvatukseen perhepäivähoitajille menetelmiä arkeen lapsen ja kasvattajan vuorovaikutuksen tueksi, luovien menetelmien avulla. Tavoitteena on tuoda uutta tietoa perhepäivähoitoon draamaleikeillä, jotka tukevat tavoitteellisuutta toiminnassa.

Opinnäytetyön tuotos on leikkipakki, joka tukee aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta draamaleikkien avulla. Tuotos on mahdollista toteuttaa esimerkiksi sähköisenä, vihkona tai kuvakortteina. Tuotoksen sisältöä tarkennetaan, perhepäivähoitajien toiveiden ja tarpeiden pohjalta, perhepäivähoitajien yhteisessä työillassa. Lopuksi perhepäivähoitajat arvioivat toiminnallisen illan toteutusta kirjallisesti.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

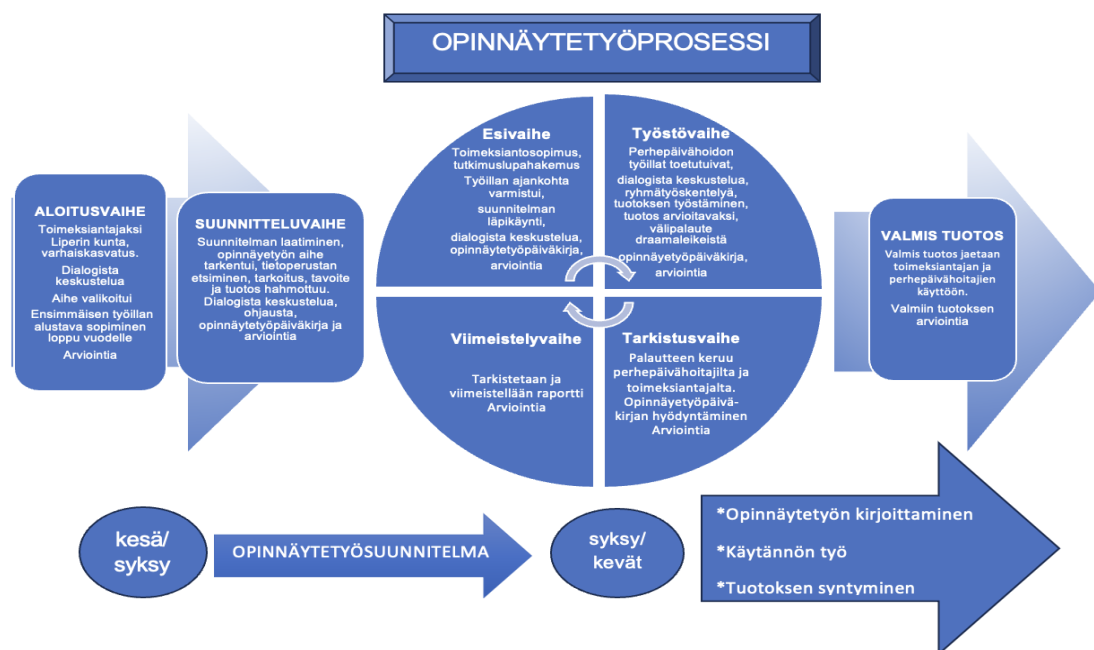
Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi opinnäytetyön vaihtoehtoista. Toiminnallinen opinnäytetyö on työelämälähtöinen, jossa käytännön työ korostuu. Toiminnallisen opinnäytetyön voi toteuttaa moninlaisin keinoin. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos tehdään aina jonkun käytettäväksi, jonka tavoitteena on ihmisten osallistuminen toimintaan tai tapahtumaan. Ilman kohderyhmää toiminnallista opinnäytetyötä on mahdotonta toteuttaa. Toimeksi annetun opinnäytetyön etu on, että opittuja tietoja ja taitoja on mahdollista peilata käytäntöön. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9–10, 38.)

Opinnäytetyö on laaja opintokokonaisuus, jonka opiskelija pääsee tekemään omaa osaamistaan näyttäen sekä ammatillisuutta kehittäen. Toiminnallinen opinnäytetyö voi mahdollisesti avata uusia yhteyksiä, jotka mahdollistavat työllistymisen. Toimeksiantajan myötä opiskelija pääsee lähemmäksi työelämälähtöistä ja käytännönläheistä ongelmaa, jota toiminnallisen opinnäytetyön avulla pääsee ratkaisemaan. Toiminnallisen opinnäytetyön lopuksi tehdään aina jokin konkreettinen tuotos, kuten kirja, ohjeistus tai tietopaketti, jonka tulee vastata kohderyhmän tarpeita. Oman opinnäytetyön arviointi kuuluu oppimisprosessiin, jossa arvioidaan tavoitteiden saavuttamista. (Vilkka & Airaksinen 2003, 16–17, 51, 154.)

Toiminnallinen oppinäytetyö on juuri sopiva meille, koska pystymme luomaan uutta toimintakulttuuria varhaiskasvatukseen. Tämä aihe on meitä kiinnostava ja yhteydessä meidän työhömme. Toiminnallinen oppinäytetyö mahdollistaa oman ammatillisen kehittymisen. Oppinäytetyömme on toiminnallinen sekä käytännönläheinen, jossa osallistamme perhepäivähoitajia yhteiseen tekemiseen. Toiminnallinen oppinäytetyö mahdollistaa tiedon ja asiantuntemuksen jakamisen yhteistyössä perhepäivähoitajien kanssa. Tietoa ja asiantuntemusta pystymme hyödyntämään tuotoksen rakentamisessa.

7.2 Oppinäytetyötä ohjaava malli

Oppinäytetyötämme ohjaa konstruktivistinen malli, jota käytämme toiminnallisessa oppinäytetyössä. Konstruktivistinen malli mahdollistaa etenemisen järjestyksessä vaiheittain, jota pystyy työstämään ja kehittämään koko ajan asioiden tarkentuessa. Edetessä tavoitetta ja tuotosta, meidän roolimme näkyy aktiivisena konstruktivistisen mallin eri vaiheissa (kuvio3). Konstruktivistisessa mallissa reflektoidaan jatkuvasti omaa toimintaa, johon liittyy vahvasti osallistava työskentelytapa. (Salonen 2013, 16–19.)

Kuvio 3. Oppinäytetyömme konstruktivistinen malli (mukaillen Salonen 2013,20).

Konstruktivistinen malli sisältää erilaisia vaiheita, jotka sisältävät toiminnan aikana oppimisen ja kehittymisen, jossa opiskelijalla on oltava mielenkiinto tutkittavaa tietoa kohtaan. Malli mahdollistaa perusteellisen suunnittelun, joka mahdollistaa osallisuuden sekä toiminnallisuuden eri vaiheissa. Konstruktivistinen malli etenee asteittain, jonka aikana pystyy tarkentamaan ja muokkaamaan tietoperustan ja käytännön tuomaa kokemusta opinnäytetyössä. (Salonen 2013, 16.)

Opinnäytetyömme on toiminnallinen, joten tämä malli mahdollistaa opinnäytetyön kehittämisen ja tarkentamisen prosessin aikana. Mallin avulla pystymme koko ajan rakentamaan ja muokkaamaan opinnäytetyötä, saamamme tiedon pohjalta. Konstruktivistinen malli edistää meidän omien tavoitteidemme ja motivaation tietoisuutta.

7.3 Tiedonkeruun menetelmät

Opinnäytetyön kehittämistyössä voidaan hyödyntää erilaisia menetelmiä, kuten osallistavia ja toiminnallisia menetelmiä. Erilaisten menetelmien avulla saa kerättyä monipuolisen ja kattavan aineiston. Eri menetelmiä voi käyttää rinnakkain tai yksitellen. Menetelmää valitessa tulee huomioida tavoite, toimintaympäristö, resurssit ja kohderyhmä. (Kostamo, Airaksinen & Vilkkä 2022, 92.)

Käytimme perhepäivähoitajien kanssa dialogista vuorovaikutusta tiedon keräämisessä, joka mahdollisti vastavuoroisen vuorovaikutuksen. Dialoginen vuorovaikutus mahdollisti kuulluksi tulemisen sekä kaikkien osallistujien huomioon ottamisen. Perhepäivähoitajilta saatu tieto lapsiryhmän tarpeista ja leikkien toiveista, tuki draamaleikkien valintaa toiminnalliseen työiltaan. Vänskän, Laitinen-Väänäsen, Kettusen & Mäkelän (2011, 58–59) mukaan dialogisessa vuorovaikutusorientaatiossa pyritään siihen, että ohjaaja sekä ohjattava pyrkivät tasapainoiseen ja vastavuoroiseen työskentelyyn. Yhdessä pyritään riittävään yhteiseen ymmärrykseen. Dialogisuus perustuu molemminpuoliselle huomioon ottamiselle, kuuntelulle ja kunnioittamiselle. Tilanne etenee molempien osapuolten yhteisenä prosessina. Ohjaustilanteen vuorovaikutus rakentuu yhdessä kaikkien

toimijoiden kesken. Osaava ohjaaja voi kuitenkin tehdä ohjauksellisia aloitteita, jotka tukevat dialogin syntymistä.

Toiminnallisen opinnäytetyön kehittämistyössä koimme merkittäväksi perhepäivähoitajien omat kokemukset. Perhepäivähoitajien kokemukset ryhmän tarpeista, toiveista ja haasteista, auttoivat muodostamaan tuotoksen kokonaisuuden. Kostamon ym. (2022, 39) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä kuullaan osallistujien ainutkertaisia kokemuksia. Osallistujien kokemukset ovat tärkeitä, sillä ne auttavat tekijöitä ymmärtämään asioita paremmin. Osallistujien kuuleminen on merkityksellistä myös heille itselleen, sillä he saavat olla mukana kehitettävässä toiminnassa.

7.4 Osallistamisen menetelmät

Kehittämistoiminta muodostuu osallistujien aktiivisuudesta ja sitoutumisesta. Kehittämisessä muodostetaan yhteistä ymmärrystä. Itsestään selvinä pidettyihin ajatusmalleihin pyritään saamaan muutosta osallistavalla kehittämisellä. Kehittämistoiminta on sosiaalinen prosessi, joka edellyttää vuorovaikutusta ja osallistumista. (Toikko & Rantanen 2009, 10–11, 89.)

Osallistavat menetelmät ovat ohjauksessa käytettävä menetelmä, jossa jokainen osallistuja pääsee halutessaan vaikuttamaan toiminnan vaiheisiin. Osallistavat menetelmät ovat harjoituksia, joilla ohjataan keskustelua. Tärkeää on antaa mahdollisuus osallistumiseen ja itsensä ilmaisuun muutenkin kuin puhumalla. Ennen toimintaa on tärkeää perustella, miksi toimintaan käytetään jotain tiettyä menetelmää. (Kansan Sivistystyön Liitto 2017, 6.)

Työpajatyöskentelyssä toimitaan ryhmänä valitun teeman ympärillä. Työpajatyöskentely on työtapaa, joka on tavoitteellista sekä suunniteltua toimintaa. Toiminnan tavoitteena voi olla ideointi, tiedon kokoaminen tai ymmärryksen lisääminen asiasta. Työpajaan osallistujien on tärkeää tietää toiminnan tavoitteesta sekä mihin keskusteluista saatua tietoa käytetään. Työpajatyöskentely vaatii ohjaajan, joka huolehtii tasa-arvoisesta työskentelystä. (Vilka 2021, 90.)

Perhepäivähoitajat toimivat toiminnallisessa työllässä ryhmänä. Ryhmässä tekeminen tuki yhdessä keskustelua, pohdintaa sekä ideoiden jakamista. Keskustelua ohjattiin osallistavasti ja tasa-arvoisesti ryhmässä. Ryhmätoiminnan aikana perhepäivähoitajat jakoivat ideoita lopulliseen leikkipakettiin. Kansan Sivistystyön Liitto (2017, 8) toteaa, että yhteisessä työskentelyssä ohjaaja toimii osallistujien kanssa yhdessä. Etenkin alussa ohjaajan rooli voi olla aktiivinen. Ryhmätyöskentely voi olla erittäin palkitsevaa. Ryhmätyöskentely mahdollistaa muilta oppimisen ja palautteen saamisen. Jokaisella on oppivassa yhteisössä omat tietonsa, taitonsa ja vahvuutensa, jotka tuodaan ryhmän käyttöön. Ryhmässä jokainen on oma yksilö ja voi osallistua haluamallaan tavalla. Toiminnan alussa on jo hyvä miettiä millä tavoin palautetta annetaan.

7.5 Arvioinnin menetelmät

Opinnäytetyön tarkistusvaihetta kutsutaan myös arviointivaiheeksi, jossa käytetään eri arviointimenetelmiä. Arviointia ei tapahdu pelkästään lopussa, vaan koko opinnäytetyönprosessin ajan. Arviointimenetelmiä voidaan käyttää monipuolisesti eri prosessin vaiheissa. (Salonen 2013,18.)

Opinnäytetyöpäiväkirja on hyödyllinen kirjoittamisen tukena. Päiväkirjaa voidaan käyttää muistiinpanovälineenä, mutta myös ideointiin ja arviointiin. Opinnäytetyöpäiväkirja auttaa tekijää prosessoimaan ajatuksia. Opinnäytetyön prosessin laajuuden vuoksi opinnäytetyöpäiväkirja mahdollistaa palaamaan kirjattuihin asioihin jälkikäteen, mikä tukee opinnäytetyön kirjoittamista. (Vilka & Airaksinen 2003, 19–20.)

Opinnäytetyöpäiväkirjaa aloitimme kirjoittamaan keskenämme heti prosessin alussa. Opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa reflektioimme toimintaamme ja hyödynsimme opinnäytetyöpäiväkirjaan kirjoitettua aineistoa. Opinnäytetyöpäiväkirja sisälsi oman toiminnan arviointia ja muistiinpanoja prosessin eri vaiheista. Salosen (2013, 16) mukaan koko prosessin ajan tapahtuu reflektiota, jonka konstruktivistinen malli mahdollistaa. Reflektointi on henkilökohtaisen kokemuksen syvää pohtimista prosessinomaisesti. Koettuihin asioihin voi saada uusia

näkökulmia reflektoinnin avulla. Reflektoinnin tavoitteena on ymmärtää tapahtuneet asiat. (Ojanen 2012, 71–85.)

Pyysimme perhepäivähoitajilta toiminnallisen työllän päätteeksi palautetta kyselylomakkeella. Perhepäivähoitajat antoivat palautteen rastittamalla mielipidettä kuvaavimman vaihtoehdon, toteuttamastamme toiminnallisesta työllasta ja sen sisällöstä. Vastaukset kertoivat toiminnallisen työllän onnistuneen kokonaisuudessaan hyvin. Vastausten perusteella pystyimme arvioimaan omaa toimintaamme ja muokkaamaan opinnäytetyön tuotosta tarvittaessa. Kyselylomake valittiin toiminnalliseen työiltaan, koska se oli nopea tapa kerätä tietoa, säästi aikaa sekä kysymykset edistivät vastausten saantia. Vastaukset pyydettiin nimettöminä. Ojasalon, Moilasen & Ritalahden (2015, 121) mukaan kysely on yleinen tiedonkeruumenetelmä. Kyselyn avulla voidaan ihmisiltä kysyä monia asioita. Menetelmänä kysely on nopea ja tehokas. Kysely on monikäyttöinen. Yleisimpiä ovat postitse lähettävät kyselylomakkeet, internetissä täytettävät kyselyt, sekä puhelimitse ja kasvokkain tehtävät kyselyt.

Pyysimme perhepäivähoitajilta myös avointa kirjallista palautetta sähköpostitse draamaleikkien toimivuudesta, joita perhepäivähoitajat ensin koekäyttivät arjessa. Perhepäivähoitajat antoivat palautteen leikkien toimivuudesta reilun viikon päästä, kun toiminnallinen työilta oli toteutunut. Silvennoisen (2004, 164–165) mukaan palaute on tärkeää tavoitteen saavuttamiseksi. Palaute on hyvä työkalu asioiden kehittämiseen. Palautteen saaminen voi herättää erilaisia ajatuksia ja tuntemuksia. Palautteen vastaanottamisessa ja antamisessa on tärkeää huomioida myönteisyys, kannustaminen sekä rakentava ja toimintaa korjaava palaute.

8 Opinnäytetyön prosessi

8.1 Aloitus- ja suunnitelmavaihe

Aloitusvaihe sisältää kehittämistarpeen, alustavan kehittämistehtävän ja toimintaympäristön. Aloitusvaiheessa pohditaan mukana olevia toimijoita sekä heidän osallistumistansa ja sitoutumista työskentelyyn. Nämä asiat antavat hankkeelle suunnan. (Salonen 2013, 18.)

Aloitimme opinnäytetyöprosessin kesäkuussa 2023, jolloin lähestyimme toimeksiantajaa dialogisesti keskustelemalla. Ehdotimme toimeksiantajalle, että halusimme tehdä opinnäytetyön perhepäivähoitajille, sillä heillä ei käy taidekasvattajia, toisin kuin päiväkodeissa. Saimme myönteisen vastauksen opinnäytetyön toteuttamisesta. Sovimme alustavasti, että osallistumme perhepäivähoitajien työiltaan marras-joulukuun 2023 aikana. Aloitusvaiheessa arvioimme ja tarkensimme opinnäytetyön aihetta, kehittämistarpeen näkökulmasta.

Aloitusvaiheen jälkeen edetään suunnitteluvaiheeseen. Suunnitteluvaiheessa laaditaan kirjallinen opinnäytetyö suunnitelma. Suunnitelmassa tulee olla tavoitteet, ympäristö, vaiheet ja toimijat sekä TKI- menetelmät, materiaalit ja aineistot, tiedonhankintamenetelmät, dokumentointitavat ja dokumenttien käsittely. Työskentely on tärkeää suunnitella huolellisesti. (Salonen 2013, 18.)

Suunnitelman tarkoituksena on muodostaa käsitys opinnäytetyön sisällöstä. Suunnitelman tekeminen kannattaa aloittaa lähtötilanteen kartoituksesta. Suunnitelmaa tehtäessä muodostuu käsitys siitä, mitä ollaan tekemässä, miten tehdään ja miksi tehdään. Suunnitelma tukee tavoitteeseen pääsemistä ja antaa meille valmiuksia opinnäytetyön prosessiin. Suunnitteluvaiheen myötä sitoudutaan opinnäytetyön aiheeseen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 26–27.)

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi kesällä 2023 toimeksiantajalle tehdyn aihe-ehdotuksen myötä. Suunnitelmavaiheen alussa tarkentui opinnäytetyön aihe. Aiheen tarkentuessa aloimme tekemään opinnäytetyön suunnitelmaa,

heinäkuussa 2023. Opinnäytetyön alustava idea oli toteuttaa toiminnallinen työilta perhepäivähoitajille. Halusimme tuoda perhepäivähoitajille keinoja lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukemiseen luovien menetelmien avulla. Aiheen tarkentuessa lähdimme etsimään tietoperustaa kyseisestä aiheesta. Suunnitteluvaiheessa opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos alkoi hahmottumaan. Suunnitteluvaiheen aikana osallistuimme opinnäytetyön ohjaukseen keran kuukaudessa. Arviointia teimme opinnäytetyön sisällön, tietoperustan sekä oman toiminnan osalta dialogisesti keskustellen sekä opinnäytetyöpäiväkirjaa täyttäen.

8.2 Esi- ja toteutusvaihe

Suunnitteluvaiheen jälkeen siirryimme esivaiheeseen, jossa toteutui todellinen työskentely. Esivaihe on ajallisesti lyhyt ja sisältää suunnitelman läpilukua. Samalla suunnitellaan yhdessä tulevaa työskentelyä. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen käytännön toteutus olisi hyvä päästä aloittamaan nopealla aikataululla. (Salonen 2013, 17.)

Opinnäytetyömme suunnitelma hyväksyttiin marraskuussa 2023. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen teimme toimeksiantosopimuksen, sekä tutkimuslupahakemuksen, jotka lähetimme varhaiskasvatuksen johtajalle. Hoidettua sopimusasiat, sovimme osallistumisesta perhepäivähoitajien työiltaan. Työilta sovittiin pidettäväksi joulukuussa. Kävimme kahdestaan läpi dialogisesti keskustellen opinnäytetyön suunnitelman, jonka jälkeen siirryimme toteutusvaiheeseen. Arvioimme omaa toimintaamme esivaiheen aikana, joka tuki prosessin etenemistä toteutusvaiheeseen. Kirjasimme opinnäytetyöpäiväkirjaa esivaiheen aikana.

Toteutusvaihe on merkittävä osa opinnäytetyöprosessia. Tässä vaiheessa työskentely on käytännönläheistä. Toteutusvaiheessa edetään kohti tavoitetta ja konkreettista tuotosta. Tämä vaihe on pisin ja vaativin, mikä edellyttää sitoutumista prosessiin. Toteutusvaihe sisältää moninaisia piirteitä, jotka vaativat tiivistä yhteistyötä ja tukea. Ammatillisen kasvun näkökulmasta ohjauksen, palautteen ja vertaistuen saaminen on tärkeässä asemassa. (Salonen 2013, 18.)

Pidimme perhepäivähoitajille kaksi erillistä työpöytä. Ensimmäinen työpöytä sisälsi kartoitusta toiminnan sekä tuotoksen sisällöstä, dialogisesti keskustellen perhepäivähoitajien kanssa. Toinen toteutettavista työpöytilloista oli toiminnallinen työpöytä, jossa perhepäivähoitajat osallistuivat toimintaan dialogisesti keskustelemalla ja ryhmätyöskentelyllä. Ennen ensimmäistä työpöytää lähetimme saatekirjeen perhepäivähoitajille, sekä varmistimme ensimmäisen työpöytilan ajankohdan perhepäivähoitajien esihenkilön kanssa. Valmistauduimme työpöytilaan pitämällä palaverin kahdestaan dialogisesti keskustelemalla, jossa mietimme yhdessä tulevan työpöytilan kulkua. Kokosimme paperille ensimmäistä työpöytää varten opinnäytetyön tarkoituksen ja tavoitteet. Toimintaamme arvioimme opinnäytetyöpäiväkirjaa kirjoittaen. Arvioimme omaa toimintaamme myös dialogisesti keskustellen perhepäivähoitajien palautteen perusteella.

Ensimmäinen työpöytä

Pidimme perhepäivähoitajille ensimmäisen työpöytilan päiväkodilla maanantaina 11.12.2023. Työpöytilaan osallistui kuusi perhepäivähoitajaa sekä perhepäivähoiton esihenkilö. Aloitimme työpöytilan esittäytymällä toisillemme. Kerroimme työpöytilassa perhepäivähoitajille opinnäytetyömme tarkoituksen ja tavoitteet. Työpöytilassa kartoitimme dialogisesti keskustelemalla perhepäivähoitajien toiveita tulevan toiminnallisen työpöytilan suhteen sekä millaisesta työkalupakista he hyötyisivät arjessa parhaiten. Perhepäivähoitajat toivoivat painopisteeksi draaman, jota voi hyödyntää arjen erilaisissa siirtymä- ja odotustilanteissa.

Työpöytilan keskusteluissa nousi esiin, että perhepäivähoitajien toiveena oli saada kuvakortit arkeen. Kuvakortit sisältäisivät erilaisia draamaleikkejä, joita perhepäivähoitajat voivat jatkokehittää oman lapsiryhmän tarpeiden mukaan. Perhepäivähoitajat kokivat, että kuvakortit voisivat olla helppoja käyttää arjen eri tilanteissa. Toiveena olivat lyhyet leikit, jotka ovat kestoltaan noin 5–10 minuuttia. Kuvakorttien tavoitteena on tukea draamaleikkien toteutumista arjessa sekä vuorovaikutusta toisten kanssa. Perhepäivähoitajat halusivat myös, että avaisimme heille käsitteitä, kuten minäpystyvyys sekä draama. Sovimme työpöytilan päätteeksi, että keräämme seuraavaan toiminnalliseen työpöytilaan muutaman

draamaleikin, jotka valitaan perhepäivähoitajien toiveiden pohjalta. Kerroimme, että muodostamme lopuksi perhepäivähoitajien arjen tueksi työkalupakin, joka sisältää monipuolisesti erilaisia draamaleikkejä.

Ensimmäinen työilta sujui mielestämme suunnitelmien mukaisesti. Havaintojen perusteella ensimmäisen työillan ilmapiiri oli odottavainen sekä pohdiskelleva. Toimme esille etukäteen suunnitellut asiat perhepäivähoitajille. Kuuntelimme perhepäivähoitajien toiveita ja mielipiteitä, seuraavan työillan sekä tuotoksen osalta. Perhepäivähoitajien toiveiden pohjalta päädyimme miettimään toiminnallisen työillan toteutustapaa uudestaan. Erilaisia vaihtoehtoja mietittyämme, päädyttiin toteuttamaan toiminnallinen työilta pajatyöskentelynä. Perhepäivähoitajat työskentelevät ryhmässä ja askartelevat omalle lapsiryhmällensä toiminnalliset kuvakortit, jotka tukevat tämänhetkisen lapsiryhmän tarpeita. Työillassa saimme sovittua toiminnallisen työillan ajankohdan. Kävimme toimeksiantajan kanssa keskustelua sähköpostin välityksellä, tulevan toiminnallisen työillan muutoksista ja toteutustavasta.

Toinen työilta

Toiminnallinen työilta toteutettiin 5.2.2024 päiväkodilla pajatyöskentelynä. Toiminnalliseen työiltaan osallistui meidän lisäksi, kuusi perhepäivähoitajaa. Ensimmäisessä työillassa tuli toive, että avaisimme käsitteet draama ja minäpystyvyys. Avasimme työillan aluksi käsitteet perhepäivähoitajille kertoen. Palattiin myös ensimmäisessä työillassa keskusteltuihin asioihin muistin virkistämiseksi. Toiminnallista työiltaa varten olimme varanneet kuusi draamaleikkiä, joihin perhepäivähoitajat pääsivät tutustumaan dialogisen keskustelun avulla. Kävimme dialogista keskustelua leikkien sisällöstä ja niiden soveltamismahdollisuuksista perhepäivähoitajien arjessa. Olimme varanneet perhepäivähoitajille tarvikkeita, joista he pääsivät askartelemaan ryhmätyöskentelynä draamaleikkikortit. Perhepäivähoitajilla oli mahdollisuus valita käyttöönsä leikit, jotka soveltuvat heidän lapsiryhmäänsä parhaiten. Kaikki paikalla olleet perhepäivähoitajat halusivat ottaa kaikki leikit kokeiluun omaan ryhmäänsä.

Kerroimme perhepäivähoitajille suunnittelemastamme tuotoksesta, joka on erilaisia draamaleikkejä sisältävä leikkipakki. Ryhmätyöskentelyn aikana kävimme dialogista keskustelua tulevan leikkipakin sisällöstä sekä perhepäivähoitajien toiveista ja ajatuksista. Perhepäivähoitajat pitivät valikoituja leikkejä hyvinä ja kokeilemisen arvoisina, etenkin isompien lasten kanssa. Keskustelussa kävi ilmi, että perhepäivähoitajat toivoisivat leikkipakkiin lisäksi draamaleikkejä, jotka soveltuisivat myös pienille. Lisäksi leikkipakkiin toivottiin leikkejä, jotka tukevat äänensäätelyä, r- ja s- äänteitä sekä leikkejä, jotka voi toteuttaa myös ulkona, erityisesti talvella. Tuotoksen perhepäivähoitajat voivat halutessaan tulostaa itselleen.

Perhepäivähoitajat arvioivat illan päätteeksi toiminnallista työllä, antamamme palautekyselyn pohjalta. Hoitajat olivat tyytyväisiä toiminnallisen työllän paja-työskentelyyn sekä leikkien määrään ja sisältöön, eikä heidän mielestään mitään jäänyt puuttumaan. Hoitajat kokivat oppivansa uutta illan aikana ja aikovat hyödyntää materiaalia työssään. Palautteesta kävi ilmi, että perhepäivähoitajat odottavat suunnittelemaamme leikkipakkaa työnsä tueksi.

Toiminnallinen työllä toteutui mielestämme erittäin hyvin. Toiminnallinen työllä toteutui mielestämme niin kuin olimme sen suunnitelleet, eikä yllätyksiä tullut. Ajaksi olimme arvioineet 45 minuuttia ja aika oli juuri sopiva. Perhepäivähoitajat osallistuivat ryhmätyöskentelyyn aktiivisesti ja antoivat ehdotuksia leikkipakkiin. Toiminnallisessa työllässä keskustelu oli aktiivista ja ilmapiiri oli rento sekä motivoitunut. Perhepäivähoitajilta saamamme palaute auttoi meitä leikkipakin työstämisessä. Saimme leikkipakkaa varten perhepäivähoitajilta lisää toiveita erilaisen draamaleikkien suhteen. Työllän sisältö vahvisti meidän käsitystämme opinäytetyön tavoitteesta, joka vei prosessiamme kohti tuotosta. Perhepäivähoitajille ehdotimme illan päätteeksi, että he kokeilisivat askartelemiaan draamaleikkikortteja omassa arjessaan ja antaisivat siitä meille vielä palautetta kirjallisesti. He lupasivat kokeilla leikkejä seuraavan viikon aikana.

Perhepäivähoitajat testasivat draamaleikkejä viikon ajan lapsiryhmän kanssa. Hoitajat kokivat leikit mieluksina ja lapset innostuivat uusista leikeistä. Suosituimmiksi leikeiksi palautteiden perusteella nousivat autoajelu leikki ja

kaukoputki leikki, joita lapset olivat rikastuttaneet omalla mielikuvituksellaan. Hoitajien palaute draamaleikeistä tuki leikkipakin rakentamista lasten tarpeita vastaavaksi.

Perhepäivähoitajille ehdotimme, että antaisivat palautetta lopullisesta tuotoksestamme kirjallisesti, joka on draamaleikkejä sisältävä leikkipakki. Tuotokseen kokosimme 16 draamaleikkiä perhepäivähoitajien toiveiden pohjalta. Palautteen avulla saimme tiedon, tukeeko leikkipakin sisältö meidän asettamaa tavoitetta, sekä lapsiryhmän tarpeita. Leikkipakin lähetimme arvioitavaksi perhepäivähoitajille sekä varhaiskasvatuksen esihenkilölle.

8.3 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe

Tarkistusvaiheessa arvioidaan yhdessä valmistunutta tuotosta ja tarvittaessa palataan työstövaiheeseen. Mikäli tuotos todetaan toimivaksi, voidaan se siirtää suoraan viimeistelyvaiheeseen. Tarkistusvaihe voi olla kertaluonteinen ja ajallisesti lyhyt. (Salonen 2013, 19.)

Viimeistelyvaiheeseen on hyvä varata aikaa. Vaihe on työllistävä, koska viimeisteltävänä on tuotos sekä toiminnallisen opinnäytetyön raportti. Kirjallisesta raportista opiskelijat vastaavat itse, mutta tuotoksen viimeistelyvaiheessa voi olla mukana opinnäytetyön prosessiin osallistuneita henkilöitä. (Salonen 2013, 19.)

Opinnäytetyöprosessin jokaisessa vaiheessa teimme arviointia. Arvioimme yhdessä jokaisen vaiheen etenemistä sekä tarvittaessa muokkasimme toimintaamme. Kehitimme toimintaamme, että se tukisi paremmin opinnäytetyön tavoitteen ja tarkoituksen saavuttamista. Hyödynsimme kirjoittamaamme opinnäytetyöpäiväkirjaa, joka toimi myös arvioinnin välineenä. Opinnäytetyöpäiväkirjan kirjoittaminen mahdollisti oman ammatillisen kehittymisen, opinnäytetyöprosessin etenemisen, omien ideoiden ja ajatusten tallentamisen sekä tavoitteiden tarkentumisen prosessin aikana. Arvioimme prosessin aikana opinnäytetyön teoria viitekehyksen ja toiminnallisen osuuden yhteensopivuutta.

Opinnäytetyöprosessin aikana saatu kirjallinen palaute perhepäivähoitajilta antoi mahdollisuuden muokata draamaleikkejä lasten tarpeita vastaaviksi. Perhepäivähoitajilta saatu palaute, mahdollisti tuotoksen rakentamisen ja muokkaamisen. Arviointivaiheessa pyysimme toimeksiantajalta palautetta tuotoksesta. Toimeksiantaja antoi kirjallista palautetta valmiista tuotoksesta ja arvioi tuotoksen toimivaksi kokonaisuudeksi.

Viimeistelyvaiheessa kirjoitimme opinnäytetyön raportin valmiiksi sekä tarkistimme kirjoittamamme tekstin, jotta teksti on johdonmukaista ja kieliopillisesti oikein. Varmistimme, että kuvat sekä kuviot ovat asianmukaisesti merkitty. Lopuksi tarkistimme, että lähteet ja viitteet opinnäytetyössä ovat merkitty oikein. Viimeistelimme tuotoksen lopulliseen ulkomuotoonsa.

9 Opinnäytetyön tuotos

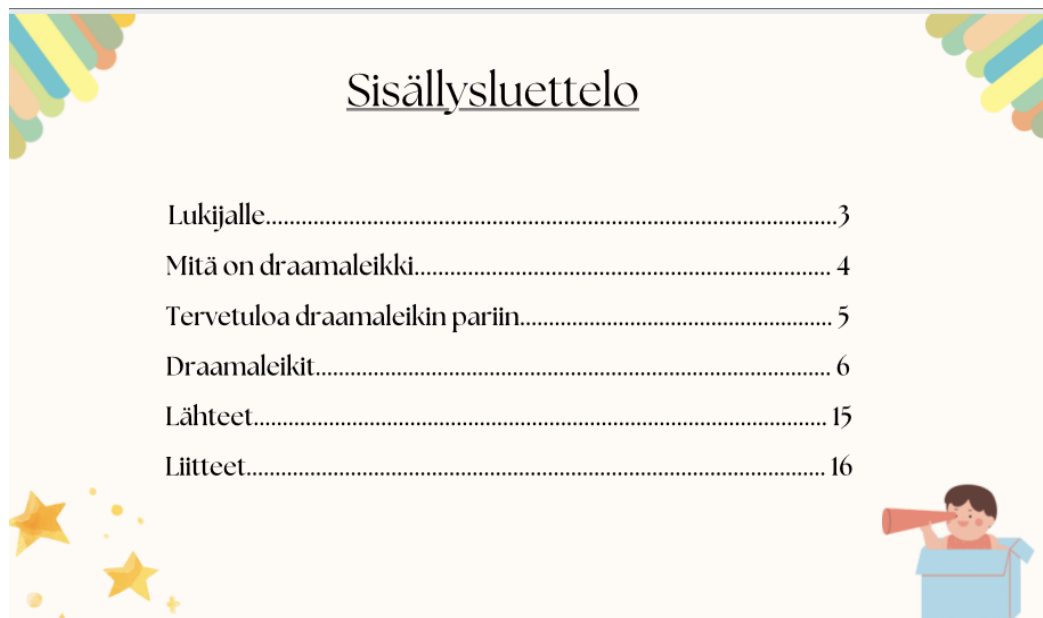
9.1 Draamaleikkejä sisältävä leikkipakki

Opinnäytetyöprosessin kehittämishankkeen aikana muodostuu konkreettinen tuotos. Konkreettinen tuotos voi olla esimerkiksi opas, kansio tai toimintapäivä. Kehittämishankkeen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa kohderyhmälle. (Salonen, 2013, 19.) Opinnäytetyömme tuotoksena syntyi leikkipakki (Liite3). Leikkipakin voi tulostaa käyttöön myös paperisena versiona. Leikkipakki on suunnattu perhepäivähoitajille aikuisen ja lapsen välisen vuorovaikutuksen tukemiseksi. Perhepäivähoitajat toivoivat leikkipakkiin leikkejä, jotka tukisivat lasten kielellistä kehitystä ja leikkejä, jotka sopivat erityisesti 1–3- vuotiaille sekä hiljaisia leikkejä lepoaikaan ajatellen.

Leikkipakissa on avattu mitä draamaleikki tarkoittaa. Leikkipakkiin on koottu 16 erilaista leikkiä perhepäivähoitajien arkeen (kuva1). Draamaleikit tukevat esimerkiksi lapsen vuorovaikutustaitoja, mielikuvitusta sekä itseilmaisua eri keinoin. Leikkipakin tarkoitus on tuoda draamaleikki luontevaksi osaksi arkea sekä tukea ja rohkaista lapsen itsensä ilmaisua lapselle luontaisin keinoin.

Sisällysluettelo

Lukijalle.....	3
Mitä on draamaleikki.....	4
Tervetuloa draamaleikin pariin.....	5
Draamaleikit.....	6
Lähteet.....	15
Liitteet.....	16

Kuva 1. Leikkipakin sisällysluettelo.

Tuotokseen valitut draamaleikit sopivat arjen erilaisiin tilanteisiin (kuva2). Draamaleikit valittiin sopiviksi eri ikäisille lapsille. Leikit ovat sovellettavissa lasten tarpeita vastaaviksi sekä toimintaympäristöön sopiviksi.

Taikasauva

Sopikaa, kuka on taikuri.
Taikuri voi olla leikkijä tai aikuinen.
Taikuri taikoo, sormea tai kättä heilauttamalla ja muuttaa muut leikkijät miksi tahansa eläimeksi.
Taikuri sanoo ”Pim...Nyt olet mahtava leijona”.
Leikkijät voi eläytyä taikaan erilaisin ilmein, liikkein tai elein.
Katsokaa ympärillenne, miltä muut näyttävät, jonka jälkeen jokainen palautuu omaksi itselleen.
(Tavoite: Rikastuttaa mielikuvitusta ja eläytymiskykyä)

Muodot

Leikkijät etsivät ympäristöstä erilaisia muotoja tai värejä vaatteista, huonekaluista, seiniltä, tavarosta.
Muodon voi yrittää muodostaa omalla kehollaan tai piirtää ilmassa.
Muodon voi kokeilla muodostaa myös parin kanssa. Leikkiä voi myös kokeilla etsimällä ympäristöstä eri värejä. Leikkijä voi kertoa, mitä muita asioita ja esineitä tunnistaa kyseisestä väristä.
(Tavoite: Vahvistaa liikeilmaisua, oma keho ilmaisun välineenä)

Kuva 2. Draamaleikkejä leikkipakista.

Tuotokseen valitut draamaleikit mahdollistavat jatkokehittämisen omassa ryhmässä. Tuotos kokonaisuudessaan on visuaalisesti houkutteleva, jonka voi halutessaan tulostaa ja tuoda lapsille toimintaympäristöön näkyville.

9.2 Tuotoksen arviointi

Onnistuimme rakentamaan monipuolisen tuotoksen, joka sisältää helposti toteutettavia draamaleikkejä. Leikit ovat lyhyitä ja sopivat arjen erilaisiin tilanteisiin. Draamaleikit mielestämme kehittävät moninaisia taitoja, jotka ajan mittaan tukevat lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta. Leikkipakki on monikäyttöinen, joka mahdollistaa käytön erilaisissa toimintaympäristöissä. Halusimme leikkipakista visuaalisesti houkuttelevan ja mielestämme onnistuimme siinä.

Saimme toimeksiantajalta kirjallista palautetta valmiista tuotoksesta. Toimeksiantajan mukaan tuotos oli selkeä ja näppärä materiaali. Draamaleikkejä oli paljon, jotka olivat lyhyitä ja helposti käytettäviä leikkejä. Toimeksiantaja totesi, että leikkien kiinnostavuus herätti innostusta päästä heti kokeilemaan draamaleikkejä käytäntöön. Toimeksiantaja koki draamaleikkien nielaisevan heti mukaansa ja arveli materiaalista hyötyvän myös varhaiskasvatuksen päiväkotiryhmät. Toimeksiantaja toivoi materiaalin jaettavaksi koko varhaiskasvatuksen käyttöön.

Perhepäivähoitajat antoivat palautetta prosessin aikana muutamasta draamaleikistä ja niiden toimivuudesta. Perhepäivähoitajien palautteen perusteella draamaleikit olivat tuoneet ryhmän toimintaan uutta ja monipuolista yhdessä tekemistä. Draamaleikit olivat rikastuttaneet lasten leikkiä, jotka olivat olleet kokonaisuudessaan hyvin mieluisia lapsille.

Toimeksiantajan ja perhepäivähoitajien palautteen perusteella tuotos on ollut hyödyllinen. Olemme rakentaneet monipuolisen työvälineen, jota pystyy hyödyntämään muutkin varhaiskasvatuksen päiväkotiryhmät. Olemme rikastuttaneet toimintaa erilaisilla draamaleikeillä perhepäivähoidossa. Palautteen perusteella draamaleikit ovat olleet lapsille hyvin mieluisia.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Tämän Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli mahdollistaa lapselle omien tunteiden, kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Tarkoituksena on myös mahdollistaa kasvattajan ammatillisuuden kehittäminen vuorovaikutustilanteessa, jossa kasvattaja saisi uutta näkökulmaa ja keinoja vaikeasti lähestyttäviin asioihin. Tavoitteena on saada Liperin kunnan varhaiskasvatukseen perhepäivähoitajille menetelmiä arkeen lapsen ja kasvattajan vuorovaikutuksen tueksi, luovien menetelmien avulla. Tavoitteena on tuoda uutta tietoa perhepäivähoitoon draamaleikkien, jotka tukevat tavoitteellisuutta toiminnassa. Opinnäytetyön tuotos on leikkipakki, joka tukee aikuisen ja lapsen välistä vuorovaikutusta draamaleikkien avulla.

Toiminnalliset työllät mahdollistivat opinnäytetyön tuotoksen suunnittelun ja toteutuksen yhteistyössä perhepäivähoitajien kanssa. Olimme valinneet luovat menetelmät lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukemiseksi. Tuotoksen suunnittelussa huomioitiin perhepäivähoitajien asiantuntijuus, kehittämistarpeet sekä näkemys oman lapsiryhmän tarpeista. Perhepäivähoitajien toiveena oli saada draamaleikkejä osaksi arjen toimintaan. Tuotosta suunniteltaessa haluttiin tukea tavoitteellista pedagogista toimintaa ryhmässä sekä vahvistaa eri oppimisen alueiden toteutumista arjessa. Opinnäytetyön tuotoksella haluttiin tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lapsen hyvinvointia. Opetushallituksen (2022, 24–25) mukaan suunnitelmallinen sekä tavoitteellinen toiminta tukee lapsen oppimista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tarvitaan pedagogista asiantuntijuutta sekä yhteistä ymmärrystä, lapsen oppimisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Vuorovaikutus tukee varhaiskasvatuksen toteutumista lasten, henkilöstön ja ympäristön välillä. Laaja-alaisen toiminnan näkyminen arjessa tukee laadukasta varhaiskasvatusta sekä tavoitteellista pedagogista toimintaa.

Toteutetut työllät koettiin merkitykselliseksi tukemaan perhepäivähoitajien pedagogista toimintaa. Perhepäivähoitajille haluttiin antaa menetelmiä arjen

toimintaan, tukemaan lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta. Opinnäytetyön prosessilla haluttiin mahdollistaa perhepäivähoitajien ammatillinen kehittyminen. Hallin ym. (2022, 250–261) mukaan perhepäivähoito on yksi varhaiskasvatuksen toimintamuodoista, jota tulee yhteisten linjausten mukaisesti kehittää. Perhepäivähoitajien toiminnassa näkyy asiantuntijuus sekä tavoitteellinen pedagoginen toiminta. Perhepäivähoidossa halutaan keskustelua ja ohjausta ammatillisuuden kehittämiseksi sekä kehitys- ja oppimisympäristöjen monipuolistamiseksi. Lapsen kasvatus, hoito sekä opetus tilanteet voivat olla yksilöllisiä tai pienemmässä ryhmässä toteutettavia, jotka ovat muunneltavissa lapsiryhmän tarpeiden mukaan.

Opinnäytetyöhön valittiin luovat menetelmät tukemaan lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta, koska se mahdollistaa lapsen tunteiden, ajatusten ja näkemysten ilmaisun eri keinoin. Perhepäivähoitajien toiveesta draama valikoitui menetelmäksi arkeen. Draama vahvistaa ilmaisun eri muotoja arjessa, joka taas tukee vuorovaikutuksessa olemista toisten kanssa. Draaman avulla tuemme tavoitteellista pedagogista toimintaa, joka mahdollistaa erilaisten taitojen oppimisen lapselle. Draama ei pelkästään rajoitu näyttelemiseen tai teatterin tekemiseen vaan draama voi olla erilaisia draamaleikkejä. Keskinen & Virtasen (2022) mukaan draamaa käytetään varhaiskasvatuksessa ensisijaisesti oppimisen välineenä. Draama oppimisen välineenä toteutuu taiteellisin menetelmin sekä taidekasvatuksen muotona, jossa mahdollistuu lapsen osallisuus ja leikillisuus. Draama varhaiskasvatuksessa tukee lapsen leikkiä ja leikin tuomaa iloa. Se on myös työkalu lapsen emotionaalisten tunteiden käsittelyyn. Ohjaajan osallistuminen leikkiin vahvistaa vuorovaikutuksen rakentumista lapsen ja aikuisen välille. (Keskinen & Virtanen 2022, 119–131.)

Opinnäytetyön tuotoksena valmistui leikkipakki, joka sisältää 16 erilaista draamaleikkiä. Halusimme lisätä tietoa leikin tärkeydestä perhepäivähoitajille. Leikkiessä lapsi on vuorovaikutuksessa toisten lasten ja kasvattajien kanssa, joka mahdollistaa ajatusten, näkemysten ja itsensä ilmaisemisen. Leikki varhaiskasvatuksessa vahvistaa yhdessä tekemistä, vuorovaikutusta, itsetuntoa, sosiaalisia- ja kielellisiä taitoja. Draamaleikit mielestämme kehittävät moninaisia taitoja, jotka ajan mittaan tukevat lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta.

Opetushallituksen (2022, 44, 48) mukaan lapsia tulee rohkaista keholliseen ja sanalliseen ilmaisuun esimerkiksi draaman ja leikin keinoin. Tavoitteena on, että leikit tarjoavat lapsille mahdollisuuden monipuoliseen keholliseen ja kielelliseen kokemukseen, ilmaisuun sekä viestintään. Leikki on lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle merkityksellistä. Varhaiskasvatusympäristössä tulee kannustaa mielikuvituksen käyttöön, itsensä ilmaisuun ja luovuuteen sekä mahdollistaa yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Luova ilmaisu toiminnassa, mahdollistaa lapselle mielikuvituksen käytön sekä tarjoaa erilaisia oppimisen kokemuksia.

Martinez-Abarcan & Nurmen (2015, 13–16) mukaan lapsi oppii itseään ilmaisevilla, leikkimällä, tutkimalla, liikkumalla sekä erilaisin taitein keinoin. Oppimista tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa ryhmässä, yhteisössä ja lähiympäristössä. Leikki mahdollistaa monipuolisen viestinnän omalla kielellään ja keholleen. Lapset voivat ilmaista omia tunteitaan, ajatuksiaan sekä kokemuksiaan leikkiessään. Leikkiessään lapsi pystyy käsittelemään erilaisia tunteita turvallisesti. Oppimista tapahtuu lapsen omaehtoisessa leikissä sekä osittain suunnitellussa leikissä varhaiskasvatuksessa.

Hallin ym. (2022, 250–261) mukaan lasta arvostava, sensitiivinen ja kuunteleva vuorovaikutus on varhaiskasvatuksen päätehtävä. Lapset oppivat toista arvostavan ja kunnioittavan vuorovaikutuksen tapoja perhepäivähoitajan oman esimerkin kautta. Perhepäivähoitajan on tärkeä havainnoida vuorovaikutustaan suhteessa lapsiin. Vuorovaikutuksessa merkittävää on olla aidosti läsnä ja pysähtyä kuuntelemaan ja kuulemaan lasta. Ryhmän toiminnan suunnittelun lähtökohtana on kiinnostus lapsen mielipiteistä ja ajatuksista. Vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa on tärkeä osa toimintaa. Tuotoksen avulla haluttiin vahvistaa lapsen ja aikuisen välistä vuorovaikutusta. Kasvattajan rooli on tärkeä rakentamassa vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välille. Oman mallin näyttäminen tukee lapsen toimintaa vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Vuorovaikutuksen tulee olla kunnioittavaa, lämmintä ja sensitiivistä. Vuorovaikutus on tärkeää luottamuksellisen ilmapiirin rakentamiseksi. Lapsi ilmaisee vuorovaikutuksessa itseään sanallisesti, ilmein, elein sekä kehonkielellä. Lapsi ilmaisee erilaisia tunteitaan ja tarpeitaan toisilleen ja näin rakentuu vuorovaikutussuhde. Tärkeää on

mahdollistaa lapselle omien tunteiden ja tarpeiden ilmaisu, mikä tukee toiminnan suunnittelua sekä lapsen osallisuutta.

Vellonen & Äikäs (2017, 191–192) toteavat, että lapsen minäpystyvyyden muodostuminen edellyttää, että hänen vahvuutensa tunnustetaan. Lapsen minäpystyvyyteen positiivisesti vaikuttavia tekijöitä ovat palaute, tuki, onnistumisen kokemukset sekä toisten mallien avulla saadut kokemukset. Lapsen hyvä itsetunto vaikuttaa minäpystyvyyden muodostumiseen. Ahon (1996, 48–53) mukaan lapsen rakentaessa itsetuntoa, kasvattajalla on tärkeä rooli. Kasvattajan tulee olla lapselle tukijana ja auttajana. Palaute vaikuttaa paljon lapsen itsetunnon kehittämiseen. Tuotoksella haluttiin vahvistaa lapsen itsetuntoa ja minäpystyvyyttä. Lasta kannustamalla erilaiseen toimintaan ja itsensä ilmaisuun, se lisää onnistumisen kokemuksia ja vahvistaa lapsen itsetuntoa. Draamaleikit tukevat lapsen itsensä ilmaisua erilaisin tavoin, joka vahvistaa lapsen minäpystyvyyden tunnetta. Draamaleikeissä huomioitiin ohjaajan rooli, joka on tärkeä lapsen minäpystyvyyden kehittymisessä. Lapsen vahvuuksien vahvistaminen ja myönteinen ohjaaminen erilaisessa toiminnassa on tärkeää. Lapsi tarvitsee rohkaisua, kannustusta ja positiivisia kokemuksia.

10.2 Eettisyys ja luotettavuus

Toikon & Rantasen (2009, 121, 124) mukaan luotettavuus kehittämistoiminnassa tarkoittaa erityisesti käyttökelpoisuutta. Ei riitä, että tieto on todenmukaista, vaan sen tulee olla myös hyödyllistä. Kehittämistyö on sosiaalinen prosessi, jossa toimijat osallistuvat kehittämiseen ja kehittäjät toimintaan. Kehittäjien ja toimijoiden sitoutuminen vaikuttaa prosessin luotettavuuteen. Opinnäytetyön tulee olla kokonaisuutena luotettava. Opinnäytetöiden yhteinen piirre on se, että opinnäytetyöprosessin ei tulisi antaa sattumanvaraisia kehittämisohjeita tai tuloksia. Luotettava tutkimus ei sisällä sisäisiä ristiriitoja. Järjestelmällinen ja johdonmukainen työskentely korostuu läpi prosessin opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa.

Työskentelyn aikana arvioidaan koko ajan omaa työskentelyä ja valintoja suhteessa tavoitteisiin ja kohteeseen. Työskentelyn aikana arviointiin tarvitaan reflektiivistä otetta. Valintojen perustelu opinnäytetyössä on tärkeää. Opinnäytetyön luotettavuuteen vaikuttaa muun muassa lähteiden ja aineiston laatu. Oman toiminnan vaikutusta päätelmiin, tuloksiin sekä tulosten hyödynnettävyyteen on tärkeää osata arvioida. (Vilkkä 2021, 185–186.)

Opinnäytetyö tulee tehdä huolellisesti, tarkasti ja rehellisesti. Kehittämisen kohteena olevien ihmisten on tiedettävä mitä kehittäjä on tekemässä, mitkä ovat toiminnan kohde, ja tavoitteet sekä mikä on heidän roolinsa toiminnan kehittämistä edistävässä työssä. Rehellisiä ja todenmukaisia vastauksia saa kohderyhmältä erityisesti silloin, kun vastaajien nimettömyys taataan. Vastaajien on tiedettävä tämä asia. Opinnäytetyötä tehdessä luottamus osapuolten välillä on tärkeää. Luottamuksen puute vaikuttaa heikentävästi aineiston laatuun. (Ojasalo ym. 2014, 48; Vilkkä 2021, 200.)

Opinnäytetyöprosessin aikana huomioimme kaikissa vaiheissa opinnäytetyötä ohjaavat eettiset ohjeistukset. Tavoitteena on ennaltaehkäistä tieteellistä epärehellisyyttä, edistää hyvää tieteellistä käytäntöä sekä parantaa opinnäytetöiden laatua. Toimeksiantajan kanssa tehdään sopimus, jossa sovitaan muun muassa aihe, kustannukset, aikataulu, vastualueet sekä käyttöoikeudet. Lähdeviitteet on merkittävä tarkasti ja tunnollisesti. Omissa nimissä toisen tutkijan ilmaisujen, ajatusten tai tulosten esittäminen on vastoin tutkimuksen eettisiä sääntöjä. (Arene 2019, 4–6; Vilkkä & Airaksinen 2003, 78.)

Opinnäytetyössä pyrittiin käyttämään tuoreita ja monipuolisia lähteitä. Lähteiden tasoa arvioimme kriittisesti. Lähteiden monipuolisuus lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta. Raportissa lähteet on merkitty asianmukaisesti. Opinnäytetyön prosessin toteutuksessa pyrimme rakentamaan luottamuksellisen suhteen toimijoiden kanssa, joka lisäsi työn eettisyyttä. Käytimme sellaisia tiedonhankintamenetelmiä, jotka tukivat luottamuksellisen suhteen rakentumista. Menetelmät, joita käytimme, olivat dialogiset keskustelut sekä ryhmätoiminta toimijoiden kanssa. Tekijänoikeudet otimme huomioon opinnäytetyössä välttämällä plagiointia ja

referoimalla. Merkitsimme lähdeviittaukset opinnäytetyön raportointi ohjeiden mukaisesti ja pidimme lähdeluettelon ajan tasalla.

Ennen toteutusvaihdetta hankimme tutkimusluvut ja toimeksiantosopimuksen. Kirjoitimme perhepäivähoitajille saatekirjeen (Liite1), joka sisälsi tietoa opinnäytetyömme aiheesta, tavoitteesta ja aikataulusta. Toimeksiantajan osallisuus opinnäytetyön prosessin eri vaiheissa lisäsi työn luotettavuutta. Toimeksiantajan osallisuus korostui toteutuksen suunnittelussa. Perhepäivähoitajien osallisuus korostui opinnäytetyön prosessin työstövaiheessa, jolloin toteutimme kaksi työllä. Tavoitteenamme oli, että molempiin työiltoihin osallistuu kaikki Liperin kunnan perhepäivähoitajat, mikä olisi kasvattanut opinnäytetyön luotettavuutta. Tämä ei kuitenkaan toteutunut täysin, sillä muutamia poissaoloja esiintyi perhepäivähoitajien osalta työilloissa. Perhepäivähoitajien kokoonpano pysyi kuitenkin samana, koko opinnäytetyön prosessin ajan.

Opinnäytetyömme luotettavuutta lisää, se että teimme arviointia perhepäivähoitajien kanssa työstövaiheen aikana. Osallistimme perhepäivähoitajat myös lopullisen tuotoksen arviointiin. Perhepäivähoitajat pääsivät kokeilemaan lasten kanssa tuotokseen valittuja draamaleikkejä. Perhepäivähoitajat havainnoivat draamaleikkien toimivuutta, joka tuki opinnäytetyön tavoitteeseen pääsemistä. Oman toiminnan arviointi sekä opinnäytetyöpäiväkirjan kirjoittaminen prosessin eri vaiheissa lisäsivät luotettavuutta.

10.3 Ammatillinen kasvu ja prosessin arviointi

Ammatilliseen kasvuun kuuluu yksilön psyykkiseen, sosiaaliseen, henkiseen ja maailmankatsomukselliseen muutokseen liittyviä asioita. Ammatillinen kasvu on kasvua kohti laajempaa ammatillisuutta. Ammatilliseen kasvuun voi kuulua vastoinkäymisiä, jolloin ihmisellä voi olla haasteita reflektoida omaa ajattelutapaansa ja toimintaansa. Haasteita voi tuoda arvoristiriidat henkilökohtaisen arvomaailman ja toiminnan kanssa. Reflektio ja ammattieettinen pohdinta kuuluvat vahvasti ammatilliseen toimintaan. (Raatikainen, Rahikka, Saarnio & Vepsä 2019, 34–35.)

Yhdistämällä itsereflektion ja suorituksen, oppija saa käsityksen omasta osaamisestaan sekä miten hän voi parantaa suoritustaan. Uuden oppiminen ja oppimishalu lisäävät ymmärrystä erilaisille näkökulmille. Omaa suoritusta tarkkailemalla itsearviointitaidot kehittyvät. Luottamus omiin kykyihin kasvaa ja tämän myötä myönteinen asenne uusia haasteita kohtaan lisääntyy. Kehittämishalu ja itsereflektio luovat ihmiselle tunteen siitä kuka hän on ja millaiseksi haluaa tulla. Syvässä itsereflektiossa kohteena ovat henkilökohtaiset arvot, uskomukset, oletukset ja identiteetti. (Ruohotie 2010, 118–120.)

Opinnäytetyöprosessi tuki monipuolisesti ammatillista kasvuamme. Saimme opinnäytetyöprosessin aikana paljon uutta syvempää tietoa, jota voimme hyödyntää tulevissa työtehtävissämme. Yhdessä toteutettu opinnäytetyö lisäsi omaa ammatillista kehittymistä. Opinnäytetyön etenemistä tuki asioiden pohtiminen yhdessä. Prosessi mahdollisti meille Canva- ohjelmaan tutustumisen ja sen käytön oppimisen. Canva- ohjelmaa voimme hyödyntää jatkossa myös työssämme. Yhteistyö toimeksiantajan ja perhepäivähoitajien kanssa sujui kokonaisuudessaan hyvin. Yhteistyö sekä keskustelut työilloissa perhepäivähoitajien kanssa olivat antoisia ja tukivat meidän opinnäytetyömme etenemistä. Perhepäivähoitajille toteutetut työllat edellyttivät suunnitelmallisuutta ja vuorovaikutustaitoja. Opinnäytetyön tekeminen vaati joustavuutta, aikataulutusta ja kärsivällisyyttä, sillä työ, opintojaksot ja niihin liittyvät tehtävät kulkivat opinnäytetyön tekemisen ohessa.

Käytimme teoreettisen viitekehyksen rakentamiseen paljon aikaa, sillä halusimme että tietoperusta ja käytäntö tukevat toinen toisiaan opinnäytetyöprosessissa. Jonkin verran haasteita toi se, että kaikki menetelmät tulisi varmasti avattua teorian kautta. Tietoperustan läpikäyminen lisäsi tietoa eri asioista, joka mahdollisti opinnäytetyön aiheeseen syventymisen. Opinnäytetyön kirjoittaminen eteni yleensä vaivattomasti. Toisinaan teorian löytäminen tietystä aiheesta lisäsi turhautuneisuutta. Teoriatietoon perehtyminen laajensi näkökulmaa vuorovaikutuksen sekä draaman moninaisuudesta lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen näkökulmasta.

Molemmille näin laajasti toteutettava kehittämistyö oli täysin uutta ja saimme prosessista selkeän kuvan. Erinäiset opintokurssit tukivat kehittämistyön ymmärtämistä. Prosessin ymmärtäminen on lisännyt kiinnostusta kehittämistyöhön. Prosessi on antanut meille tärkeää tietoa ja osaamista, jota voimme työssämme hyödyntää tulevaisuudessa. Koko prosessin ajan välillämme oli luotettava ja avoin keskusteluyhteys sekä rento ilmapiiri, joka vaikutti positiivisesti prosessin etenemiseen. Opinnäytetyön prosessin etenemistä tuki myös yhdessä kirjoittaminen sekä kunnioitus toisen mielipiteitä ja näkemyksiä kohtaan. Yhteistyötä ja ajatusten jakamista toteutettiin opinnäytetyön prosessin eri vaiheissa dialogisesti keskustellen. Opinnäytetyöprosessin aikana hyödynsimme toistemme vahvuuksia, opimme uusia taitoja yhdessä ja saimme onnistumisen kokemuksia.

10.4 Hyödynnettävyys ja jatkokehittämismahdollisuudet

Opinnäytetyön prosessissamme syntynyt tuotos vastaa toimeksiantajan mukaan opinnäytetyöllemme asetettuja tavoitteita. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos mahdollistaa oman ammatillisen kehittymisen. Tuotos tukee tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa varhaiskasvatuksessa. Draamaleikit tukevat monipuolisesti lapsen erilaisia tarpeita ja vahvuuksia. Tuotoksen draamaleikkejä voi käyttää arjen eri tilanteissa, eri ympäristöjä hyödyntäen. Leikit soveltuvat erikäisille lapsille, joita pystyy soveltamaan oman lapsiryhmän tarpeita vastaaviksi. Tuotos mahdollistaa draamaleikkien jatkokehittämisen omassa ryhmässä, kuten uusien leikkien keksimisen lasten mielenkiinnon, iän, kehitystason sekä tarpeiden mukaan. Vaikka leikkipakissa on huomioitu perhepäivähoitajien lasten tarpeet, leikkejä pystyy soveltamaan muissakin lapsiryhmissä.

Tuotos on sähköisessä muodossa, joten sitä voi helposti jakaa muihin varhaiskasvatuksen toimintayksiköihin. Tuotos on kokonaisuudessaan visuaalisesti houkutteleva, jonka voi halutessaan tulostaa lapsille näkyväksi toimintaympäristöön. Draamaleikeistä voi myös tehdä kortit varhaiskasvatuksen arjen toimintaan. Tämä tukee draamaleikkien laajentumista luontevaksi osaksi arjen toimintaa. Vastaavanlaisen tuotoksen pystyy rakentamaan eri aihealueista

varhaiskasvatuksessa, jotka tukevat lapsen erilaisia taitoja ryhmässä. Leikit voivat esimerkiksi painottaa ryhmäytymiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen tai osallisuuteen. Tämä on kattava työkalu varhaiskasvatuksen henkilöstölle arjen toimintaan, jota pystyy hyödyntämään myös tulevaisuudessa.

Lähteet

- Aho, S. 1996. Lapsen minäkäsitys ja itsetunto. Helsinki: Edita.
- Airaksinen, R., Karkkulainen, M., Ala-Vannesluoma, T., Pirhonen, P. & Kastu, R. 2015. Toimii! Hoitajan opas luoviin menetelmiin. Keuruu: Otavan kirjapaino oy.
- Arene. 2019. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEA-KOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTI-SET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382> 15.03.2024
- Halli, K., Kataja, E., Tarkka, K. & Välimäki, A–L. 2022. Vuorovaikutuksen voimaa ja leikin lumoa-Näkökulmia perhepäivähoidon pedagogiikkaan. Teoksessa Kataja, E. (toim.). Lumoudu lapsesta! Artikkeleita arki pedagogiikasta. Hämeenlinna, 250–261.
- Hätinen, I. 2020. Lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukeminen varhaiskasvatuksessa. Laurea ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/354019/ida.h%c3%a4tinen_opinn%c3%a4ytety%c3%b6.pdf?sequence=2&isAllowed=y 13.7.2023
- Järvimäki, K. & Pirinen, K. 2017. Luovat menetelmät vuorovaikutuksen tukena perhekuntoutuksessa. Laurea ammattikorkeakoulu. Sosionomikoulutus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/140791/Jarvimaki_Pirinen.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 11.7.2023
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. 1.painos. Helsinki: Kirjapaja Oy
- Kangas, J., Lastikka, A–L. & Karlsson, L. 2021. Voimauttava varhaiskasvatus. Leikkivä, osallinen ja hyvinvoiva lapsi. Keuruu: Otava kirjapaino.
- Keskinen, S. & Virtanen, T. 2022. Kokemuksia leikistä ja draamakasvatuksesta varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Kataja, E. (toim.). Lumoudu lapsesta! Artikkeleita arki pedagogiikasta. Hämeenlinna, 119–131.
- Koivula, M. & Laakso, M–L. 2017. Lapsen varhainen kehitys kommunikaation, vuorovaikutussuhteiden ja leikin näkökulmasta. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola–Pennanen, P. (toim.). Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Yliopistopaino Oy, 108–122.
- Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Helsinki: Art house Oy. E-kirja. 12.02.2024
- Kansan Sivistystyön Liitto. 2017. Osallistavat menetelmät – Vinkkejä ja virikkeitä kouluttajalle. Kansan Sivistystyön Liitto. KSL ry ja KSL- opintokeskus. <https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>. 12.12.2023.
- Känkänen, P. 2013. Taidelähtöiset menetelmät lastensuojelussa. Kohti tilaa ja kokemuksia. Tampere: Suomen yliopistopaino Oy.
- Liperin kunta. 2022. Liperin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. <https://www.liperi.fi/documents/90255/569534/Liperin+kunnan+varhaiskasvatussuunnitelma+2022.pdf/788c5dac-82db-575a-832c-150aebb681c0>. 18.6.2023.

- Martinez-Abarca, T. & Nurmi, R. 2015. Loikaten leikkiin-Rohkeasti rooliin. Draama kasvatusta 1–7-vuotiaille. Helsinki: Lastenkeskus ja kirjapaja Oy.
- Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Lämsä, T. 2021. Kokopäiväpedagogiikka ja sen kehittäminen varhaiskasvatuksessa. *Kasvatus & aika* 15 (2) 2021, 79–86.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76991/102527-Artikkelin%2520teksti-199740-4-10-20210624.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 5.4.2024.
- Ojanen, S. 2012. Ohjauksesta oivallukseen – ohjausteorian käsittelyä. Vantaa: Gaudeamus.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2015. Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy. E-kirja. 14.02.2024.
- Opetushallitus. 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2022_2.pdf. 27.3.2024.
- Raatikainen, E., Rahikka, A., Saarnio, T. & Vepsä, T. 2019. Ammattina sosionomi. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Ruohotie, P. 2010. Metakognitiiviset taidot ja ammatillinen kasvu asiantuntijakoulutuksessa. Teoksessa Eteläpelto, A. & Onnismaa, J. (toim.). Ammatillisuus ja ammatillinen kasvu. Vantaa: Hansaprint Oy, 118–120.
- Rusanen, Kuusela, Rintakorpi & Torkki. 2014. Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lastenkeskus ja kirjapaja Oy.
- Toivanen, T. 2009. Draamakasvatuksen mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A–L. (toim.). Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa- Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki: Yliopistopaino Oy, 30–35.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1>. 18.8.2023.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen oppinäytetyöhön. Turun ammattikorkeakoulu. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle. 16–19. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. 8.8.2023.
- Silvennoinen, M. 2004. Vuorovaikutuksen avaimet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print. E-kirja. 12.02.2024.
- Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Varhaiskasvatustilaki 540/2018.
- Vellonen, V. & Äikäs A. 2017. Osallisuuden ja minäpystyvyyden vahvistaminen, kun lapsella on laaja-alaisia tuen tarpeita. Teoksessa Puukari, S., Lappalainen, K. & Kuorelahti, M. (toim.). Ohjaus ja erityisopetus oppijoiden tukena. Jyväskylä: PS-kustannus, 191–192.

- Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä – ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS- kustannus. E-kirja. 13.7.2023.
- Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä – ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS- kustannus.
- Vilkkä, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vänskä, K., Laitinen-Väänänen, S., Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko ohjaus? – Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita.

Saatekirje Liperin kunnan perhepäivähoitajille

Arvoisat Liperin kunnan perhepäivähoitajat,

Olemme lastenhoitajasta varhaiskasvatuksen sosionomiksi- hankkeen ammatti-
korkeakouluopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Liperin kunnan
varhaiskasvatuksen kanssa. Opinnäytetyömme aiheena on luovat menetelmät
lapsen ja aikuisen vuorovaikutuksen tukena. Luovat menetelmät painottuvat
draamaan.

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on mahdollistaa lapselle omien tun-
teiden, kokemusten ja ajatusten ilmaiseminen sekä vahvistaa lapsen itsetun-
toa ja minäpystyvyyttä. Tarkoituksena on myös mahdollistaa kasvattajan amma-
tillisuuden kehittäminen vuorovaikutustilanteissa, joissa kasvattaja saisi uutta
näkökulmaa ja keinoja vaikeasti lähestyttäviin asioihin.

Järjestämme toiminnallisen työillan tammikuu-helmikuu 2024 välisenä aikana.
Opinnäytetyön tuotoksena on leikkipakki, joka sisältää erilaisia draamaleikkejä,
joita voi hyödyntää lapsen ja aikuisen välisen vuorovaikutuksen tukena arjessa.
Saatte työkalupakin vapaaseen käyttöönne sen valmistuttua.

Ystävällisin terveisin

Niina Hirvonen & Piia Hirvonen

Palaute toiminnallisesta työllästä

5.2.2024

Vastaa kysymyksiin valitsemalla vastaustasi parhaiten kuvaava vaihtoehto

1= vähiten kuvaa; 5= parhaiten kuvaa

1. *Kuinka tyytyväinen olit toiminnalliseen työlleesi kokonaisuutena? **

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

2. *Jäikö jotain puuttumaan tai olisiko jotain voinut olla enemmän? **

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

3. *Opitko jotain tämän illan aikana? **

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

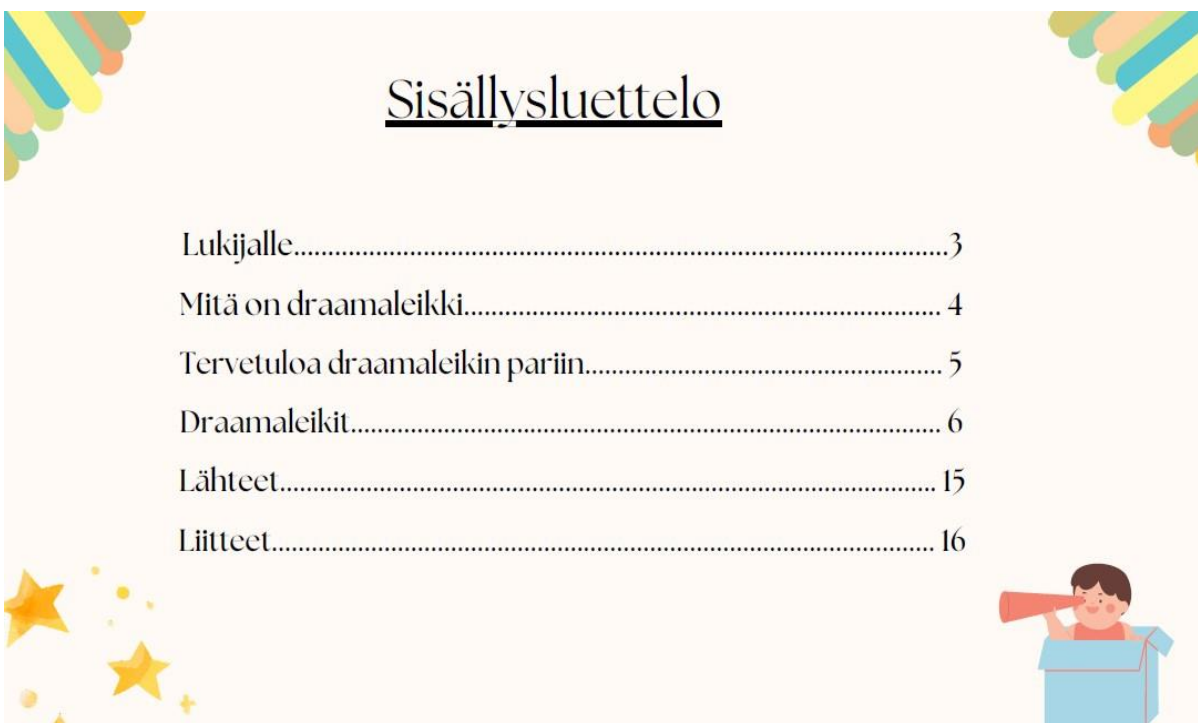
4. *Koetko hyötyväsi tämän illan materiaalista työssäsi? **

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

5. *Aiotko hyödyntää tämän illan materiaalia työssäsi? **

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

6. *Kirjallinen palaute **

The page contains a table of contents with a decorative border of colorful circles in the top corners and stars in the bottom left. An illustration of a boy looking through a telescope is in the bottom right corner.

Sisällysluettelo

Lukijalle.....	3
Mitä on draamaleikki.....	4
Tervetuloa draamaleikin pariin.....	5
Draamaleikit.....	6
Lähteet.....	15
Litteet.....	16

Lukijalle

Edessäsi oleva leikkipakki on tarkoitettu sinulle varhaiskasvattaja, joka haluaa tukea lapsen mielikuvitusta, itseilmaisua, vuorovaikutusta sekä lapsen itsetuntoa. Leikkipakki sisältää 14 erilaista draamaleikkiä varhaiskasvatusikäisille lapsille. Leikkipakki on rakentunut osana opinnäytetyötä, jonka ovat tehneet varhaiskasvatuksen sosionomiopiskelijat Niina Hirvonen ja Piia Hirvonen.

Mitä on draamaleikki?

Draama tarkoittaa eläytymistä, kuvittelua, erilaisten ilmaisutapojen kokeilua ja vuorovaikutuksessa olemista. Kun vapaaseen leikkiin liitetään draama, siihen tulee enemmän ilmaisua ja tavoitteellisuutta. Draamaleikki voi syntyä hetkessä ilman käsikirjoitusta. Mielikuvitus antaa siivet toiminnalle, joka mahdollistaa lapsille monipuolisen leikin. Draamaleikissä ei ole oikeaa tai väärä tapaa toimia. Yhdessä leikkiminen vaikuttaa ilmapiiriin, opettaa huomioimaan toisia ja kehittää ilmaisukykyä. Näitä taitoja lapsi tarvitsee päivittäin. Jokainen draamaleikki hetki on ainutlaatuinen, jolloin syntyy uusia tarinoita ja leikkijöidensä näköistä toimintaa. Draamaleikin ohjaajalla on tärkeä rooli innoittajana, rohkaisijana ja toiminnan esimerkkinä.

(Ylimäki 2020)

Tervetuloa draamaleikkien pariin!

On draamaleikin aika,
alkaa eräänlainen taika.
On mahdollista moni juttu,
oudostakin tulee tuttu.
Tavallinen muuttuu aivan,
jälkeen kuvittelun vaivan!
(Ylimäki 2020)

Taikasauva

Sopikaa, kuka on taikuri.
Taikuri voi olla leikkijä tai aikuinen.
Taikuri taikoo, sormea tai kättä heilauttamalla
ja muuttaa muut leikkijät miksi tahansa eläimeksi.
Taikuri sanoo "Pim...Nyt olet mahtava leijona".
Leikkijät voi eläytyä taikaan erilaisin
ilmein, liikkein tai elein.
Katsokaa ympärillenne, miltä muut näyttävät,
jonka jälkeen jokainen palautuu
omaksi itselleen.
(Tavoite: Rikastuttaa mielikuvitusta ja
eläytymiskykyä)

Muodot

Leikkijät etsivät ympäristöstä erilaisia
muotoja tai värejä vaatteista,
huonekaluista, seiniltä, tavaroista.
Muodon voi yrittää muodostaa
omalla kehollaan tai piirtää ilmassa.
Muodon voi kokeilla muodostaa myös
parin kanssa. Leikkiä voi myös kokeilla etsimällä
ympäristöstä eri värejä. Leikkijä voi kertoa,
mitä muita asioita ja
esineitä tunnistaa kyseisestä väristä.
(Tavoite: Vahvistaa liikeilmaisua, oma keho
ilmaisun välineenä)

Patsaat

Leikin ohjaaja antaa leikin aluksi jonkin aiheen, jonka mukaan taiteilija luo patsaat leikkijöistä.

Ohjaajalla voi olla avustaja, joka muotoilee lapsista erilaisia patsaita asettelemalla käsiä ja jalkoja haluamallaan tavalla rauhallisesti ja satuttamasta toista.

Tämän jälkeen patsaat jäähmettyvät liikkumattomaksi.

(Tavoite: Kehittää vuorovaikutustaitoja)

Kaukoputki

Ohoi! Kuvitelkaa, että olette laivan kapteeneita. Sopikaa aluksi, oletteko merirosvolaivassa, risteilyaluksessa vai veneessä. Jokainen leikkijä muodostaa kädellään kaukoputken silmiensä eteen.

Leikkijät tähyttävät kaukoputkellaan kuvitellun laivan kannelta. Miettikää yhdessä, mitä laivan kannelta näkyy. Ohjaaja voi rikastuttaa lasten mielikuvitusta johdattelemalla tarinaa.

Jokainen leikkijä voi vuorollaan kertoa, mitä kaukoputkesta näkee.

(Tavoite: Kehittää tarinan kerrontaa ja sanallistamista)

Äänet ja rytmit

Seisokaa ja kokeilkaa yhdessä, millaisia erilaisia ääniä saatte aikaisiksi omalla kehollanne napsuttelemalla, taputtelemalla, sivelemällä, tömistelemällä tai tekemällä erilaisia ääniä suulla (tzik tzik, huiis, huu, nips, töm ja duu).

Ohjaaja voi antaa mallin lapsille tai johdatella leikkijöitä kokeilemaan erilaisia äänen muodostustapoja kehon eri osilla.

Jokainen leikkijä vuorollaan voi halutessaan keksiä jonkun rytmin, jonka muut kuuntelevat tarkasti ja toistavat omalla kehollaan.

(Tavoite: Rohkeus kokeilla omaa ääntä eri tavoin ja tukee itsetuntemusta sekä rentouttaa)

Autoajelu

Vruum! Kuvitelkaa, että jokaisella on oma mielikuvitusauto.

Ohjaaja antaa ohjeita autoilijoille leikin aikana.

Esim. Millaisilla teillä ajetaan tai milloin liikennevalot vaihtuvat.

Leikkijät voivat eläytyä ajelemaan erilaisilla autoilla, kuten miten kuorma autolla ajetaan tai ralliautolla. Lapset voivat eläytyä ajamaan myös moottoripyörällä tai polkupyörällä.

(Tavoite: Rikastuttaa mielikuvitusta ja eläytymiskykyä)

Suhiseva siili

Sähköisen materiaalipankin liitteenä on siilejä (Liite 1).

Leikkijät voivat ennen leikin aloitusta leikata siilit leikkiä varten. Kaikki asettuvat istumaan lattialle tai pöydän ympärille. Ympyrän keskelle asetetaan siilit. Yksi leikkijöistä poistuu sivummalle. Muut päättävät, mikä siileistä suhisee. Sivullamme mennyt leikkijä kutsutaan takaisin ja istuu paikallensa ympyrään. Hän alkaa nostella siilejä vuorotellen ja yrittää varoa suhisevaa siiliä. Kun hän tarttuu suhisevaan siiliin, kaikki sanovat "suhiseva siili".

Tämän jälkeen on seuraavan leikkijän vuoro.

Leikkiä voi leikkiä myös muilla esineillä.
(Tavoite: Kehittää vuorovaikutustaitoja, kielenkehitystä)

Kätketään nappeja

Napit tai helmet pujotetaan naruun, joka on sidottu lenkiksi. Kumpikin osanottaja ottaa puolet napeista ja piilottaa ne molempiin nyrkkeihinsä. Leikkijät yrittävät vuorotellen arvata, kuinka monta nappia vastapelurilla on oikeassa kädessä. Jos arvaa oikein, saa nämä napit itselleen. Jos arvaa väärin, joutuu luovuttamaan yhden napin vastapelurille. Arvaamista jatketaan vuorotellen, kunnes toinen pelaaja on voittanut napit itselleen.
(Tavoite: Kehittää vuorovaikutustaitoja ja matemaattista ajattelukykyä)
(Liite 2 tarkemmat kuvat)

Kärpänen istui polvella

Kärpänen istui polvella, polvella, polvella
kärpänen istui polvella ja lensi sieltä...

Suristellaan ja liikutetaan "kärpästä" ilmassa
(kärpänen voi olla sormi),
kunnes kärpänen laskeutuu uuteen paikkaan
esim. vatsalle, kädelle, yms

Kärpänen istui kädelle, kädelle, kädelle
kärpänen istui kädelle ja lensi sieltä...
Ja taas kärpänen suristelee uuteen paikkaan.
(Tavoite: Kehittää itsensä ilmaisua ja kielenkehitystä)

Pari pantomiimi

Leikkiä voi leikkiä pareittain tai ryhmässä.
Tehtävänä on esittää lyhyt pantomiimi. Muut leikkijät yrittävät arvata, mitä leikkijä esittää.
Pantomiimin voi esittää yksin tai yhdessä.
Draamaleikin ohjaaja voi antaa lapselle jonkin aiheen, etteivät muut kuule sitä. Esittääkää pantomiimi ilman ääntä ja hyödyntäkää liikkeitä, ilmeitä ja eleitä. Esityksen kesto saa olla hyvin lyhyt. Pantomiimin aiheena voi olla esim. ammatit, eläimet tai kotityöt.
(Tavoite: Kehittää vuorovaikutustaitoja ja toisen huomioimiskykyä.)

Etenemistyylit

Keksikää vuorotellen, joko yksin tai yhdessä erilaisia hassuja etenemistyylejä. Näyttäkää keksityt liikkeet toisille. Muut toistavat näytetyt liikkeet. Sopikaa jokin matka, jonka kuljette sovitulla etenemistyylillä. Esim. leikkialue päästä päähän. Etenemistyyli voi sisältää esim. hyppyjä, erilaisia tapoja kävellä tai tanssiliikkeitä. Liikkukaa ensin kaikki samalla tavalla ja sen jälkeen jokainen omalla erikoisella tavallaan.

(Tavoite: Vahvistaa liikeilmaisua)

Kuviteltu pallo

Draamaleikin aloittaja tekee käsillään ilmaan kuvitteellisen pallon. Pallo voi olla iso tai pieni. Leikin aloittaja näyttää ilmeillään, onko pallo kevyt tai raskas, pomppiiko se nopeasti vai leijuuko se kevyesti kuin ilmapallo. Pallolla voi olla oma ääni, jonka leikin aloittaja keksii. Tämän jälkeen hän heittää kuvitteellisesti pallon jollekin toiselle. Toinen leikkijä ottaa pallon kiinni ja leikkii sillä hetken. Pallon koko, paino ja ääni pysyvät samoina, kunnes keksitte pallolle uudet ominaisuudet.

(Tavoite: Rohkeus kokeilla omaa ääntä eri tavoin ja tukee itsetuntemusta sekä rentouttaa)

Karhumörrikät

Osa leikkijöistä tekee pesän, seisoen kädet ojennettuina toinen toisilleen, kuin majan katoksi. Muut leikkijät ovat karhuja, jotka kuljeskelevat ympäriinsä lorun mukaan: "Karhumörrikät, jörrikät, pörrikät lystiä pitävät kaiken kesää (kuljetaan karhuina). Syksyllä vasta kömpivät pesään (mennään pesään). Siellä ne nukkuvat makoisasti, uuden hunajan tuoksuun asti (ollaan hiljaa)".

(Tavoite: Kehittää motorisia taitoja, puheenkehitys, itseilmaisua).

Pienet kalat

Valitaan yksi leikkijöistä haueksi. Muut ovat pikkukaloja.

Lausutaan runo:

"Pienet kalat uivat ai, ai.
Pienet kalat uivat ai, ai.
Pienet kalat uivat ai, ai.
Eikö tule hauki, ei kai"

Pikku kalat uivat runon ajan lattialla mahallaan luikerrellen siihen asti, kunnes runossa kuuluu KAI! Silloin kalat jähmettyvät paikoilleen. Hauki nappaa pois pelistä, ne jotka liikauttavat.

(Tavoite: Kehittää kielellistä kehitystä ja itsensä ilmaisua)

Luontosatu

Valitaan luonnosta lumoava paikka, kuten kukkaniitty, sammalkallio, lammenranta tai vastaava. Aletaan kertoa paikasta luontosatua. Kasvattaja esittää johdattelevia kysymyksiä, joihin leikkijät vastaavat ja satu alkaa syntyä.

Mikä tämän paikan nimi on?

Ketä täällä asuu?

Mitä he tekevät?

Onko heillä jotain erikoispiirteitä?

Mitä he haluavat kertoa meille?

(Tavoite: Kehittää kielellistä kehitystä)

Metsärummun pärinää

Löytyykö luonnosta sopivia kiviä tai kantoja metsärummuiksi? Metsärummun löydyttyä, etsitään kaksi keppiä rumpukapuloiksi. Kokeillaan erilaisia rytmityksiä. Vaihdeltaan rytmejä monipuolisesti ja kokeillaan ottaa mukaan taukoja. Leikkijät voidaan jakaa kahteen ryhmään, joista toinen rummuttaa ja toinen tanssii. Vaihdeltaan rooleja useaan kertaan. Näin toteutetaan metsä tanssiaiset. (Tavoite: Kehittää itsensä ilmaisua)

Oli draamaleikin aika,
nyt loppuu tämä taika.
Päättyi leikki, taakse jäivät
mielikuvituksen häivät.
Vielä joskus palataan
luokse draamaleikin maan.
(Ylimäki 2020)

Lähteet

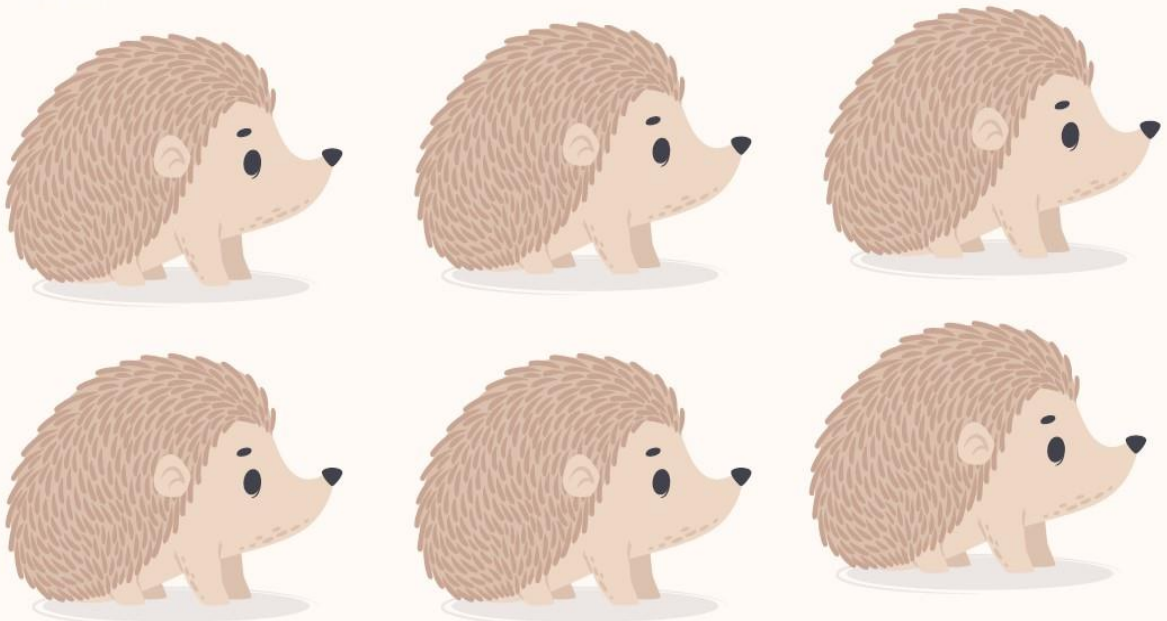
Ylimäki, L. 2020. Mielikuvituskone. Toimintakortit draamaleikkeihin. PS-kustannus

Lindenbaum, P. 2006. Hippa! 49 Sisä- ja ulkoleikkiä. WSOY.

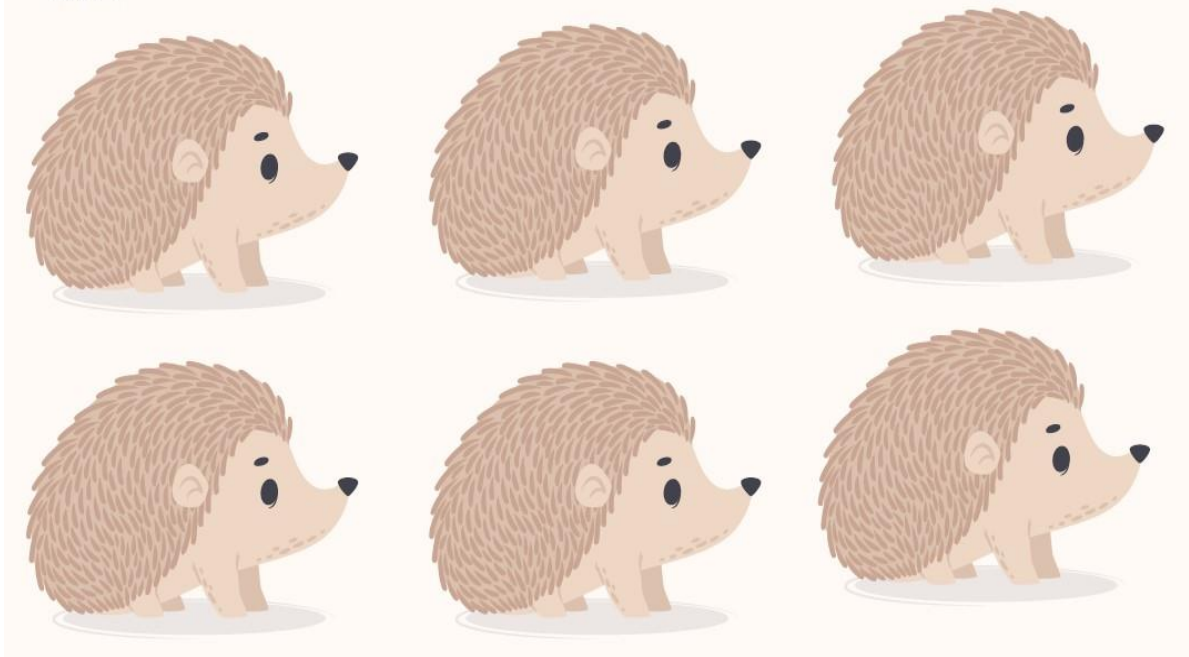
MLL. 2024. Leikki päivä.

Ruotsalainen, S-M. 2021. Luontoleikkikirja. Viro:
Tallinna Raamatutrukikoda.

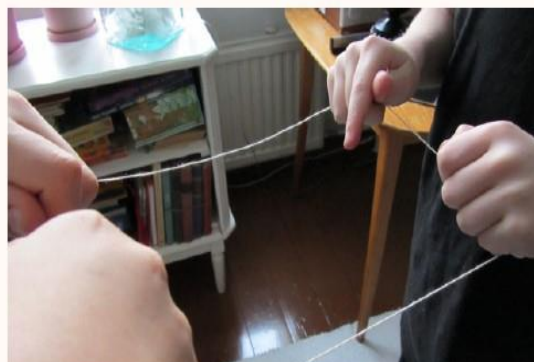
Liite 1

Liite 1

Liite 2

Kuvat: Yle